

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 650/2012

z dnia 4 lipca 2012 r.

w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 81 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia postawiła sobie za cel utrzymanie i rozwój przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w której zapewniony jest swobodny przepływ osób. W celu stopniowego tworzenia takiej przestrzeni, Unia przyjmuje środki w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne, w szczególności jeżeli jest to niezbędne do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego.
- (2) Zgodnie z art. 81 ust. 2 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej takie środki mogą obejmować środki mające na celu zapewnienie zgodności norm mających zastosowanie w państwach członkowskich w przypadku kolizji przepisów i sporów o własność.
- (3) Rada Europejska na posiedzeniu w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r. zatwierdziła zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń oraz innych decyzji organów sądowych jako podstawę współpracy sądowej w sprawach cywilnych i zwróciła się do Rady i Komisji o przyjęcie programu w zakresie środków wdrażania tej zasady.
- (4) W dniu 30 listopada 2000 r. przyjęto wspólny dla Komisji i Rady program środków dotyczących wprowadzania w życie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń

w sprawach cywilnych i handlowych ⁽³⁾. W programie tym określono środki dotyczące harmonizacji norm kolizyjnych jako ułatwiające wzajemne uznawanie orzeczeń i przewidziano ustanowienie instrumentu odnoszącego się do testamentów i dziedziczenia.

- (5) Na posiedzeniu w Brukseli w dniach 4–5 listopada 2004 r. Rada Europejska przyjęła nowy program zatytułowany: „Program haski: wzmacnianie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej” ⁽⁴⁾. W programie tym podkreślono potrzebę przyjęcia aktu prawnego w kwestii dziedziczenia, dotyczącego w szczególności kwestii kolizji praw, jurysdykcji, wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń w obszarze dziedziczenia oraz europejskiego poświadczenia spadkowego.
- (6) Na posiedzeniu w Brukseli w dniach 10–11 grudnia 2009 r. Rada Europejska przyjęła nowy wieloletni program zatytułowany „Program sztokholmski – Otwarta i bezpieczna Europa dla dobra i ochrony obywateli” ⁽⁵⁾. W programie tym Rada Europejska uznała, że wzajemne uznawanie powinno zostać rozszerzone na dziedziny jeszcze nim nieobjęte, a mające podstawowe znaczenie dla życia codziennego, na przykład dziedziczenie i testamenty, z jednoczesnym uwzględnieniem systemów prawnych państw członkowskich, w tym porządku publicznego (*ordre public*) i krajowych tradycji w tym zakresie.
- (7) Należy ułatwić prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego poprzez usuwanie przeszkód w swobodnym przepływie osób, które napotykają obecnie trudności w wykonywaniu przysługujących im praw w zakresie spraw spadkowych mających skutki transgraniczne. W europejskiej przestrzeni sprawiedliwości obywatele muszą być w stanie uregulować zawczasu swoje sprawy spadkowe. Prawa spadkobierców i zapisobierców, innych osób bliskich zmarłemu oraz wierzycieli spadkowych muszą zostać zagwarantowane w sposób skuteczny.
- (8) Aby osiągnąć powyższe cele, w niniejszym rozporządzeniu należy zawrzeć przepisy dotyczące jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania - lub, w stosownych przypadkach, przyjmowania -, wykonalności i wykonywania orzeczeń, dokumentów urzędowych i ugód sądowych, a także przepisy dotyczące ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego.

⁽¹⁾ Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 148.⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 13 marca 2012 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) i decyzja Rady z dnia 7 czerwca 2012 r.⁽³⁾ Dz.U. C 12 z 15.1.2001, s. 1.⁽⁴⁾ Dz.U. C 53 z 3.3.2005, s. 1.⁽⁵⁾ Dz.U. C 115 z 4.5.2010, s. 1.

- (9) Zakres stosowania niniejszego rozporządzenia powinien obejmować wszystkie cywilnoprawne aspekty dziedziczenia majątku po osobie zmarłej, a mianowicie wszystkie formy przejścia składników majątku, praw i obowiązków na skutek śmierci, czy to na podstawie dobrowolnego rozrządzenia na wypadek śmierci, czy to w drodze dziedziczenia ustawowego.
- (10) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do kwestii podatkowych ani do kwestii administracyjnych o charakterze publicznoprawnym. Dlatego też prawo krajowe powinno ustalać na przykład sposób naliczania i płacenia podatków i innych należności o charakterze publicznoprawnym, bez względu na to, czy są to podatki, które były należne od zmarłego w chwili śmierci, czy jakiegokolwiek rodzaju podatki związane z dziedziczeniem, należne ze spadku lub od beneficjentów. Prawo krajowe powinno również ustalać, czy przekazanie własności majątku spadkowego beneficjentom na mocy niniejszego rozporządzenia lub wpis majątku spadkowego do rejestru mogą być objęte podatkiem.
- (11) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do dziedzin prawa cywilnego innych niż dziedziczenie. Dla pełnej jasności, liczne kwestie, które mogłyby być postrzegane jako powiązane z kwestiami dziedziczenia, powinny zostać wyraźnie wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia.
- (12) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zatem zastosowania do kwestii odnoszących się do małżeńskich ustrojów majątkowych, w tym do majątkowych umów małżeńskich znanych w niektórych systemach prawnych w zakresie, w jakim umowy takie nie dotyczą kwestii dziedziczenia, ani do ustrojów majątkowych związków uznawanych za mające skutki porównywalne do małżeństwa. Organy rozpatrujące daną sprawę spadkową na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny jednakże, w zależności od sytuacji, uwzględniać przy ustalaniu majątku zmarłego i przysługujących beneficjentom części majątku fakt ustania małżeńskiego ustroju majątkowego lub podobnego ustroju majątkowego, któremu podlegał zmarły.
- (13) Kwestie dotyczące tworzenia i rozwiązywania trustów oraz zarządzania nimi również powinny zostać wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. Nie należy tego postrzegać jako ogólnego wyłączenia trustów. W przypadku gdy trust tworzony jest na mocy testamentu lub na podstawie ustawy w związku z dziedziczeniem ustawowym, w odniesieniu do przeniesienia składników majątku i określenia beneficjentów powinno mieć zastosowanie prawo właściwe dla dziedziczenia na mocy niniejszego rozporządzenia.
- (14) Prawa i dobra powstające lub przenoszone inaczej niż w drodze dziedziczenia, na przykład w drodze darowizny, powinny również zostać wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. Jednak prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie jako prawo właściwe dla dziedziczenia powinno określać, czy darowizny lub inne formy rozporządzeń *inter vivos*, rodzące prawa rzeczowe przed śmiercią, powinny zostać zwrócone lub uwzględniane do celów ustalenia – zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia – udziałów beneficjentów.
- (15) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać tworzenie lub przejście w drodze dziedziczenia prawa do nieruchomości lub rzeczy ruchomych, zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia. Nie powinno ono jednak wpływać na zamknięty katalog („*numerus clausus*”) praw rzeczowych znany w prawie krajowym niektórych państw członkowskich. Od państwa członkowskiego nie można wymagać, by uznało prawo rzeczowe odnoszące się do majątku znajdującego się w tym państwie członkowskim, jeżeli to prawo rzeczowe nie jest znane w jego prawie.
- (16) Jednakże, aby umożliwić beneficjentom korzystanie w innym państwie członkowskim z praw, które powstały lub przeszły na nich w drodze dziedziczenia, niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać możliwość dostosowania nieznanego prawa rzeczowego do najbliższego odpowiednika tego prawa rzeczowego, przewidzianego w prawie tego innego państwa członkowskiego. W ramach takiego dostosowania należy uwzględnić cele i interesy, którym służy określone prawo rzeczowe oraz związane z nim skutki. Dla określenia prawa rzeczowego będącego najbliższym krajowym odpowiednikiem nieznanego prawa rzeczowego możliwe jest nawiązanie kontaktu z organami lub właściwymi osobami w państwie, którego prawo jest właściwe dla danej sprawy spadkowej, w celu uzyskania dalszych informacji co do charakteru i skutków tego prawa. W tym celu mogłyby zostać wykorzystane istniejące sieci w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, a także wszelkie inne dostępne środki ułatwiające zrozumienie prawa zagranicznego.
- (17) Dostosowanie nieznanych praw rzeczowych, wyraźnie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, nie powinno wykluczać innych form dostosowania w ramach stosowania niniejszego rozporządzenia.
- (18) Wymogi dotyczące wpisu do rejestru prawa do nieruchomości lub rzeczy ruchomych powinny być wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. Prawo państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr (w przypadku nieruchomości *lex rei sitae*), powinno określać warunki prawne i sposób dokonywania wpisu oraz organy, takie jak organy prowadzące księgi wieczyste lub notariusze, które są odpowiedzialne za sprawdzenie, czy spełnione są wszystkie wymogi oraz czy przedstawiona lub sporządzona dokumentacja jest wystarczająca lub zawiera niezbędne informacje. W szczególności organy mogą sprawdzić, czy prawo zmarłego do majątku spadkowego wymienionego w dokumencie przedstawionym do rejestracji jest prawem wpisanym jako takie w rejestrze lub w inny sposób wykazany zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr. Aby uniknąć powielania dokumentów, organy rejestracyjne powinny przyjmować dokumenty sporządzone przez właściwe organy w innym państwie członkowskim, których swobodny przepływ przewiduje się w niniejszym rozporządzeniu. W szczególności europejskie poświadczenie spadkowe wydane na podstawie niniejszego rozporządzenia powinno stanowić ważny dokument do celów wpisania majątku spadkowego do rejestru państwa członkowskiego. Nie wyklucza to jednak możliwości zwrócenia się przez organy rejestracyjne do osoby ubiegającej

- się o rejestrację o dostarczenie dodatkowych informacji lub o przedstawienie dodatkowych dokumentów, które są wymagane na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest dany rejestr, na przykład informacji lub dokumentów dotyczących zapłaty podatku. Właściwy organ może wskazać osobie ubiegającej się o rejestrację, w jaki sposób można uzupełnić brakujące informacje lub dokumenty.
- (19) Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia powinny również zostać wyłączone skutki wpisu prawa do rejestru. To prawo państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr, powinno określać, na przykład, czy wpis ma charakter deklaratywny czy konstytutywny. A zatem gdy na przykład, w celu zapewnienia skutku *erga omnes* rejestrów lub w celu ochrony czynności prawnych, na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr, nabycie prawa do nieruchomości wymaga wpisania do rejestru, chwila nabycia tego prawa powinna być regulowana przez prawo tego państwa członkowskiego.
- (20) Niniejsze rozporządzenie powinno respektować różne systemy regulujące kwestie dziedziczenia stosowane w państwach członkowskich. Do celów niniejszego rozporządzenia termin „sąd” powinien zatem być rozumiany szeroko, tak aby obejmował nie tylko sądy w dosłownym znaczeniu tego słowa, sprawujące funkcje sądownicze, lecz także notariuszy lub urzędy stanu cywilnego w niektórych państwach członkowskich, sprawujące w niektórych sprawach dotyczących spadku funkcje sądownicze, oraz notariuszy i przedstawicieli zawodów prawniczych, którzy w niektórych państwach członkowskich sprawują funkcje sądownicze w danej sprawie spadkowej na podstawie przekazania uprawnień przez sąd. Wszystkie sądy w rozumieniu niniejszego rozporządzenia powinny być związane zasadami jurysdykcji określonymi w niniejszym rozporządzeniu. Natomiast termin „sąd” nie powinien obejmować organów pozasądowych państwa członkowskiego uprawnionych na mocy prawa krajowego do zajmowania się sprawami spadkowymi, takich jak notariusze w większości państw członkowskich, w których zazwyczaj nie sprawują oni funkcji sądowniczych.
- (21) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać wszystkim notariuszom, którzy są właściwi w państwach członkowskich w sprawach spadkowych, wykonywanie tych uprawnień. To, czy notariusze w danym państwie członkowskim są związani zasadami jurysdykcji określonymi w niniejszym rozporządzeniu, powinno zależeć od tego, czy są oni objęci zakresem definicji „sądu” do celów niniejszego rozporządzenia.
- (22) Przepływ aktów sporządzanych przez notariuszy w sprawach spadkowych w państwach członkowskich powinien się odbywać na podstawie niniejszego rozporządzenia. Jeżeli notariusze sprawują funkcje sądownicze są oni związani zasadami jurysdykcji, a przepływ wydanych przez nich orzeczeń powinien się odbywać zgodnie z przepisami o uznawaniu, wykonalności i wykonywaniu orzeczeń. Jeżeli notariusze nie sprawują funkcji sądowniczych, nie są oni związani zasadami jurysdykcji, a przepływ wydawanych przez nich dokumentów urzędowych powinien być zgodny z przepisami o dokumentach urzędowych.
- (23) W świetle rosnącej mobilności obywateli oraz z myślą o zapewnieniu należytego działania wymiaru sprawiedliwości w Unii i o zapewnieniu rzeczywistego łącznika między daną sprawą spadkową a państwem członkowskim, w którym sprawowana jest jurysdykcja, w niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć, że do celów ustalenia zarówno jurysdykcji jak i prawa właściwego ogólnym łącznikiem powinno być miejsce zwykłego pobytu zmarłego w chwili śmierci. Aby ustalić miejsce zwykłego pobytu, organ zajmujący się sprawą spadkową powinien dokonać ogólnej oceny okoliczności życia zmarłego w latach poprzedzających jego śmierć i w chwili jego śmierci, uwzględniając wszystkie istotne elementy faktyczne, w szczególności czas trwania i regularność obecności zmarłego w danym państwie oraz warunki i powody tej obecności. Tak ustalone miejsce zwykłego pobytu powinno wykazywać ścisły i stabilny związek z danym państwem, uwzględniając konkretne cele niniejszego rozporządzenia.
- (24) W niektórych przypadkach ustalenie miejsca zwykłego pobytu zmarłego może okazać się skomplikowane. Taka sytuacja może nastąpić w szczególności w przypadku, gdy zmarły z powodów zawodowych lub ekonomicznych wyjechał za granicę, aby tam pracować, czasem na długi okres, ale zachował ścisły i stabilny związek ze swoim państwem pochodzenia. W takim przypadku – w zależności od okoliczności danej sprawy – zmarłego można by uznać za nadal posiadającego miejsce zwykłego pobytu w państwie pochodzenia, w którym znajdował się ośrodek interesów jego życia rodzinnego i społecznego. Inne złożone przypadki mogą dotyczyć sytuacji, gdy zmarły mieszkał na zmianę w kilku kolejnych państwach lub gdy podróżował między państwami, nie osiedlając się na stałe w żadnym z nich. Jeżeli zmarły był obywatelem jednego z tych państw lub wszystkie główne składniki jego majątku znajdowały się w jednym z tych państw, szczególnym czynnikiem w ogólnej ocenie wszystkich okoliczności faktycznych mogłoby być jego obywatelstwo lub położenie tych składników majątku.
- (25) Przy ustaleniu prawa właściwego dla dziedziczenia organ zajmujący się sprawą spadkową może w wyjątkowych sytuacjach – na przykład gdy zmarły przeniósł się do państwa zwykłego pobytu stosunkowo krótko przed śmiercią, a wszystkie okoliczności sprawy wskazują, że był on w sposób oczywisty bliżej związany z innym państwem – dojść do wniosku, że prawem właściwym dla dziedziczenia nie powinno być prawo państwa zwykłego pobytu zmarłego, lecz prawo państwa, z którym zmarły był w oczywisty sposób bliżej związany. Ten oczywiście najbliższy związek nie powinien być jednak przywoływany jako pomocniczy łącznik w przypadkach, gdy ustalenie miejsca zwykłego pobytu zmarłego w chwili śmierci okazuje się skomplikowane.

- (26) Niniejsze rozporządzenie nie powinno w żadnym wypadku uniemożliwiać sądowi stosowania mechanizmów służących zwalczaniu przypadków uchylania się od przestrzegania prawa, takich jak oszukańcze obchodzenie prawa w obszarze prawa międzynarodowego prywatnego.
- (27) Przepisy niniejszego rozporządzenia są skonstruowane tak, aby zapewnić stosowanie przez organ zajmujący się sprawami spadkowymi w większości przypadków własnego prawa. W niniejszym rozporządzeniu przewiduje się zatem szereg mechanizmów, które byłyby uruchamiane w sytuacji, gdy zmarły wybrał jako prawo, któremu podlega dziedziczenie po nim, prawo państwa członkowskiego, którego był obywatelem.
- (28) Jednym z takich mechanizmów powinno być umożliwienie zainteresowanym stronom zawarcia umowy prorogacyjnej na rzecz sądów państwa członkowskiego wybranego prawa. W zależności zwłaszcza od kwestii objętej umową prorogacyjną konieczne jest określenie, dla każdego przypadku z osobna, czy umowa taka musi być zawarta przez wszystkie strony, których dotyczy dziedziczenie, czy też niektóre z nich mogą uzgodnić wniesienie konkretnej sprawy do wybranego sądu w sytuacji, gdy jego orzeczenie w tej sprawie nie naruszałoby praw innych stron, których dotyczy dziedziczenie.
- (29) Jeżeli postępowanie spadkowe jest wszczynane przez sąd z urzędu, co ma miejsce w niektórych państwach członkowskich, sąd ten powinien zamknąć postępowanie, jeżeli strony uzgodnią, że rozstrzygną sprawę spadkową polubownie poza sądem w państwie członkowskim, którego prawo wybrano. W przypadku gdy postępowanie spadkowe nie jest wszczynane przez sąd z urzędu, niniejsze rozporządzenie nie powinno uniemożliwiać stronom rozstrzygnięcia sprawy spadkowej polubownie poza sądem, na przykład przed notariuszem w wybranym państwie członkowskim, jeżeli jest to możliwe na mocy prawa tego państwa członkowskiego. Powinno być to możliwe nawet w sytuacji, gdy prawo tego państwa członkowskiego nie jest prawem właściwym dla dziedziczenia.
- (30) W celu zapewnienia, aby sądy wszystkich państw członkowskich mogły na tych samych podstawach sprawować jurysdykcję w sprawach dotyczących spadku po osobach niemających miejsca zwykłego pobytu w państwie członkowskim w chwili śmierci, w niniejszym rozporządzeniu należy zawrzeć uporządkowany hierarchicznie, wyczerpujący wykaz podstaw, w oparciu o które można sprawować jurysdykcję dodatkową.
- (31) W celu przeciwdziałania w szczególności sytuacjom pozbawienia prawa do sądu, należy przewidzieć w niniejszym rozporządzeniu przepis dotyczący *forum necessitatis*, co pozwoli sądowi państwa członkowskiego rozpoznawać, w wyjątkowych przypadkach, sprawę spadkową, która ma ścisły związek z państwem trzecim. Za taki wyjątkowy przypadek może być uznana sytuacja, gdy postępowanie nie może toczyć się w danym państwie trzecim, na przykład z powodu wojny domowej, lub gdy nie można w rozsądny sposób oczekiwać od beneficjenta wszczęcia lub prowadzenia postępowania w tym państwie. Jurysdykcja oparta na *forum necessitatis* powinna być jednak sprawowana wyłącznie wtedy, gdy sprawa ma dostateczny związek z państwem członkowskim sądu, do którego ją wniesiono.
- (32) Aby ułatwić życie spadkobiercom i zapisobiercom mającym miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż to, w którym dana sprawa spadkowa jest lub będzie rozpatrywana, niniejsze rozporządzenie powinno umożliwić każdej osobie – uprawnionej na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia do złożenia oświadczeń dotyczących przyjęcia lub odrzucenia spadku, zapisu lub udziału obowiązkowego, lub dotyczących ograniczenia odpowiedzialności tej osoby za długi spadkowe – złożenie takich oświadczeń w formie przewidzianej prawem państwa członkowskiego zwykłego pobytu tej osoby przed sądami tego państwa członkowskiego. Nie powinno to uniemożliwiać składania takich oświadczeń w tym państwie członkowskim przed innymi organami, które są właściwe do przyjmowania oświadczeń na mocy prawa krajowego. Osoby, które decydują się skorzystać z możliwości złożenia oświadczenia w państwie członkowskim ich zwykłego pobytu, powinny same poinformować sąd lub organ rozpatrujący lub mający rozpatrywać daną sprawę spadkową o istnieniu takich oświadczeń w terminie określonym przez prawo właściwe dla dziedziczenia.
- (33) Osoba, która chce ograniczyć swoją odpowiedzialność za długi spadkowe, nie powinna mieć możliwości uczynienia tego w formie zwykłego oświadczenia składanego w tym celu przed sądami lub innymi właściwymi organami państwa członkowskiego jej zwykłego pobytu, jeżeli prawo właściwe dla dziedziczenia nakłada na tę osobę wymóg wszczęcia przed właściwym sądem szczególnego postępowania sądowego, na przykład postępowania w sprawie spisu inwentarza. Oświadczenie złożone w takich okolicznościach przez daną osobę w państwie członkowskim jej zwykłego pobytu w formie przewidzianej prawem tego państwa członkowskiego nie powinno być zatem ważne formalnie do celów niniejszego rozporządzenia. Dokumentów wszczynających postępowanie sądowe nie należy uznawać za oświadczenia do celów niniejszego rozporządzenia.
- (34) Dla zapewnienia harmonijnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości należy unikać wydawania niedających się pogodzić orzeczeń w różnych państwach członkowskich. W tym celu niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać ogólne zasady proceduralne podobne do zasad przewidzianych w innych aktach prawnych Unii w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych.
- (35) Jedną z takich zasad proceduralnych jest zasada zawisłości sprawy, która wchodzi w grę wtedy, gdy ta sama sprawa spadkowa zostanie wniesiona do różnych sądów w różnych państwach członkowskich. Na podstawie tej zasady zostanie ustalone, który sąd powinien prowadzić postępowanie w danej sprawie spadkowej.

- (36) Z uwagi na to, że w niektórych państwach członkowskich sprawy spadkowe mogą być rozpatrywane przez organy pozasądowe, takie jak notariusze, które nie są związane zasadami jurysdykcji na mocy niniejszego rozporządzenia, nie można wykluczyć sytuacji, w której równolegle w różnych państwach członkowskich zostaną wszczęte pozasądowe postępowanie polubowne i postępowanie sądowe w odniesieniu do tej samej sprawy spadkowej lub dwa pozasądowe postępowania polubowne w odniesieniu do tej samej sprawy spadkowej. W takiej sytuacji do zainteresowanych stron należy uzgodnienie między sobą dalszego sposobu postępowania, gdy dowiedzą się one o prowadzonych równolegle postępowaniach. W przypadku braku takiego uzgodnienia sprawa spadkowa będzie musiała być rozpatrywana i rozstrzygnięta przez sądy mające jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia.
- (37) Aby umożliwić obywatelom czerpanie korzyści z uczestnictwa w rynku wewnętrznym, przy zachowaniu całkowitej pewności prawa, niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać określenie z wyprzedzeniem prawa właściwego dla dziedziczenia. Należy wprowadzić zharmonizowane normy kolizyjne w celu uniknięcia sprzecznych rezultatów. Zasada ogólna powinna zapewniać, aby dziedziczenie podlegało możliwemu do przewidzenia prawu, z którym posiada ono ścisły związek. Przez wzgląd na pewność prawa oraz w celu uniknięcia fragmentaryzacji dziedziczenia, prawu temu powinien podlegać ogół spraw dotyczących spadku, to znaczy cały majątek spadkowy, bez względu na charakter składników tego majątku i niezależnie od tego, czy składniki majątku znajdują się w innym państwie członkowskim, czy w państwie trzecim.
- (38) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwić obywatelom ułożenie wczasu ich spraw spadkowych poprzez dokonanie wyboru prawa właściwego dla dziedziczenia po nich. Wybór ten powinien być ograniczony do prawa państwa ich obywatelstwa, aby zapewnić związek między zmarłym a wybranym prawem i uniknąć sytuacji, w której prawo zostaje wybrane w celu udaremnienia uzasadnionych oczekiwań osób uprawnionych do udziału obowiązkowego.
- (39) Wybór prawa powinien być wyraźnie dokonany w oświadczeniu w formie rozrządzenia na wypadek śmierci lub powinien wynikać z postanowień takiego rozrządzenia. Wybór prawa może być uznany za wynikający z rozrządzenia na wypadek śmierci, jeżeli – na przykład – zmarły w swoim rozrządzeniu poczynił odniesienie do konkretnych przepisów prawa państwa jego obywatelstwa lub jeżeli w inny sposób wymienił to prawo.
- (40) Wybór prawa dokonany na podstawie niniejszego rozporządzenia powinien być ważny nawet wtedy, gdy wybrane prawo nie przewiduje możliwości wyboru prawa w sprawach spadkowych. Jednak ustalenie ważności materialnej dokonania wyboru, to znaczy tego, czy można uznać, że osoba dokonująca wyboru rozumiała znaczenie tego wyboru i się na to godziła, powinno być dokonane na podstawie przepisów wybranego prawa. To samo dotyczy zmiany wybranego prawa lub odwołania dokonanego wyboru.
- (41) Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia ustalenie obywatelstwa lub obywatelstw danej osoby należy traktować jako kwestię wstępną. Kwestia uznania danej osoby za obywatela danego państwa znajduje się poza zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia i podlega prawu krajowemu, w tym – w stosownych przypadkach – konwencji międzynarodowym, przy pełnym poszanowaniu ogólnych zasad Unii Europejskiej.
- (42) Prawo ustalone jako prawo właściwe dla dziedziczenia powinno regulować dziedziczenie od chwili otwarcia spadku do chwili przeniesienia własności składników majątku spadkowego na beneficjentów ustalonych na mocy tego prawa. Powinno ono również regulować kwestie związane z zarządzaniem spadkiem oraz z odpowiedzialnością za długi spadkowe. Spłata długów spadkowych może, w zależności w szczególności od prawa właściwego dla dziedziczenia, obejmować uwzględnienie określonego pierwszeństwa wierzycieli.
- (43) Zasady jurysdykcji zawarte w niniejszym rozporządzeniu mogą w niektórych przypadkach prowadzić do sytuacji, w której sąd właściwy do orzekania w danej sprawie spadkowej nie będzie stosował swojego prawa. Kiedy taka sytuacja ma miejsce w państwie członkowskim, którego prawo nakłada obowiązek ustanowienia zarządcy spadku, niniejsze rozporządzenie powinno przewidzieć możliwość, aby sądy tego państwa członkowskiego, jeśli sprawa zostanie do nich wniesiona, mogły wyznaczyć jednego lub większą liczbę takich zarządców na mocy własnego prawa. Powinno to odbywać się bez uszczerbku dla wyboru dokonanego przez strony dotyczącego rozstrzygnięcia sprawy spadkowej polubownie poza sądem w innym państwie członkowskim, jeżeli jest to możliwe na mocy prawa tego państwa członkowskiego. W celu zapewnienia sprawnej koordynacji między prawem właściwym dla dziedziczenia i prawem państwa członkowskiego sądu, sąd ten powinien wyznaczyć osobę lub osoby, które byłyby upoważnione do zarządzania spadkiem na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia, takie jak na przykład wykonawca testamentu zmarłego lub sami spadkobiercy lub, jeżeli jest to wymagane przez prawo właściwe dla dziedziczenia, zarządca będący stroną trzecią. Sądy mogą jednak, w szczególnych przypadkach, gdy jest to wymagane przez ich prawo, wyznaczyć na zarządcę stronę trzecią, nawet jeśli nie jest to przewidziane w prawie właściwym dla dziedziczenia. Jeśli zmarły wyznaczył wykonawcę testamentu, osoba ta nie może być pozbawiona swoich uprawnień, chyba że prawo właściwe dla dziedziczenia pozwala na zakończenie jego mandatu.
- (44) Do zakresu uprawnień wykonywanych przez zarządców wyznaczonych w państwie członkowskim sądu, do którego wniesiono sprawę, powinny należeć uprawnienia do zarządu, które mogą oni wykonywać na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia. Zatem jeśli na przykład dany spadkobierca jest wyznaczony na zarządcę, powinien on posiadać uprawnienia do zarządzania spadkiem, jakie przysługiwałyby spadkobiercy na mocy tego prawa.

Jeżeli uprawnienia do zarządu, które mogą być wykonywane na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia, nie są wystarczające do zabezpieczenia składników majątku spadkowego lub do ochrony praw wierzycieli lub innych osób, które poręczyły za długi zmarłego, zarządca lub zarządcy wyznaczeni w państwie członkowskim sądu, do którego wniesiono sprawę, mogą uzupełniająco wykonywać uprawnienia do zarządu przewidziane w tym celu w prawie tego państwa członkowskiego. Te uprawnienia uzupełniające mogą obejmować na przykład sporządzenie wykazu składników majątku spadkowego i długów spadkowych, informowanie wierzycieli o otwarciu spadku, wezwanie ich do zgłoszenia swoich roszczeń oraz podjęcie wszelkich środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, mających na celu zachowanie składników majątku. Działania podejmowane przez zarządcę w wykonaniu uprawnień uzupełniających powinny być zgodne z prawem właściwym dla dziedziczenia w odniesieniu do przejścia własności majątku spadkowego, w tym wszelkich czynności prawnych dokonanych przez beneficjentów przed wyznaczeniem zarządcy, odpowiedzialności za długi spadkowe, praw beneficjentów, w tym w stosownych przypadkach, prawa do przyjęcia lub odrzucenia spadku. Takie działania mogłyby na przykład obejmować przeniesienie własności składników majątku spadkowego lub spłatę długów, tylko w przypadku gdy zezwala na to prawo właściwe dla dziedziczenia. Jeśli na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia wyznaczenie zarządcy będącego stroną trzecią powoduje zmianę odpowiedzialności spadkobierców, taka zmiana powinna być respektowana.

- (45) Niniejsze rozporządzenie nie powinno uniemożliwiać wierzycielom, na przykład za pośrednictwem przedstawiciela, podjęcia dalszych działań, dostępnych na mocy prawa krajowego, w stosownych przypadkach, zgodnie z odpowiednimi unijnymi aktami prawnymi, w celu ochrony ich praw.
- (46) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać potencjalnym wierzycielom w innych państwach członkowskich, w których znajdują się składniki majątku, uzyskiwanie informacji o otwarciu spadku. Przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia należy zatem uwzględnić możliwość ustanowienia mechanizmu, w stosownych przypadkach za pomocą portalu e-sprawiedliwość, w celu umożliwienia potencjalnym wierzycielom w innych państwach członkowskich dostępu do odpowiednich informacji, tak aby mogli oni zgłosić swoje roszczenia.
- (47) Prawo właściwe dla dziedziczenia powinno określać, kim są beneficjenci w każdej sprawie spadkowej. Na mocy większości systemów prawnych termin „beneficjenci” obejmuje spadkobierców i zapisobierców oraz osoby uprawnione do udziału obowiązkowego, chociaż na przykład status prawny zapisobierców nie jest taki sam we wszystkich systemach prawnych. W niektórych systemach prawnych zapisobierca może otrzymać

bezpośredni udział w spadku, natomiast w innych systemach prawnych zapisobierca nabywa jedynie roszczenie wobec spadkobierców.

- (48) Aby zapewnić pewność prawa osobom, które chcą zaplanować z wyprzedzeniem dziedziczenie po nich, w niniejszym rozporządzeniu należy zawrzeć szczególną normę kolizyjną dotyczącą dopuszczalności i ważności materialnej rozrządzeń na wypadek śmierci. Aby zapewnić jednolite stosowanie tej normy, w niniejszym rozporządzeniu należy wymienić okoliczności, które powinny być uznane za okoliczności odnoszące się do ważności materialnej. Sprawdzanie ważności materialnej rozrządzenia na wypadek śmierci może doprowadzić do wniosku, że rozrządzenie to w sensie prawnym nie istnieje.
- (49) Umowa dotycząca spadku to rodzaj rozrządzenia na wypadek śmierci, którego dopuszczalność i akceptacja różnią się w zależności od państwa członkowskiego. Aby ułatwić akceptację w państwach członkowskich praw do spadku nabytych w drodze umowy dotyczącej spadku, w niniejszym rozporządzeniu należy określić, któremu prawu ma podlegać dopuszczalność takich umów, ich ważność materialna i ich skutki pomiędzy stronami, w tym warunki rozwiązania takich umów.
- (50) Prawo, któremu na mocy niniejszego rozporządzenia będzie podlegać dopuszczalność i ważność materialna rozrządzenia na wypadek śmierci oraz, w odniesieniu do umów dotyczących spadku, ich skutki pomiędzy stronami, nie powinno naruszać praw żadnej osoby mającej na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia prawo do udziału obowiązkowego lub inne prawo, którego nie może zostać pozbawiona przez osobę, której majątku sprawa dotyczy.
- (51) W przypadku gdy niniejsze rozporządzenie odwołuje się do prawa, które byłoby właściwe dla dziedziczenia po osobie dokonującej rozrządzenia na wypadek śmierci, gdyby osoba ta zmarła w dniu, w którym rozrządzenie to zostało – w zależności od przypadku – dokonane, zmienione lub odwołane, odwołanie takie należy rozumieć jako odwołanie do prawa państwa zwykłego pobytu danej osoby w tym dniu albo, jeżeli na mocy niniejszego rozporządzenia dokonała ona wyboru prawa, prawa państwa jej obywatelstwa w tym dniu.
- (52) Niniejsze rozporządzenie powinno regulować ważność formalną wszystkich rozrządzeń na wypadek śmierci dokonanych na piśmie zgodnie z zasadami spójnymi z zasadami zawartymi w konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych. Przy ustalaniu, czy dane rozrządzenie na wypadek śmierci jest formalnie ważne na mocy niniejszego rozporządzenia, właściwy organ nie powinien brać pod uwagę elementu o charakterze międzynarodowym wykreowanego oszukańczo w celu obejścia przepisów o ważności formalnej.

- (53) Do celów niniejszego rozporządzenia każdy przepis ograniczający dozwolone formy rozrządzeń na wypadek śmierci przez odniesienie do pewnych osobistych cech osoby dokonującej rozrządzenia, takich jak np. jej wiek, należy uznać za dotyczący kwestii formalnych. Nie należy tego interpretować jako stwierdzenia, że prawo właściwe na mocy niniejszego rozporządzenia dla ważności formalnej rozrządzenia na wypadek śmierci powinno określać, czy osoba małoletnia ma zdolność do dokonania rozrządzenia na wypadek śmierci. Prawo to powinno wyłącznie określać, czy taka cecha osobista jak na przykład niepełnoletniość powinna wykluczać dokonanie przez osobę rozrządzenia na wypadek śmierci w danej formie.
- (54) Ze względów ekonomicznych, rodzinnych lub społecznych niektóre nieruchomości, przedsiębiorstwa i inne szczególne kategorie składników majątku podlegają szczególnym uregulowaniom w państwie członkowskim, w którym się znajdują, nakładającym ograniczenia dotyczące dziedziczenia tych składników majątku lub wpływające na ich dziedziczenie. W niniejszym rozporządzeniu należy zapewnić stosowanie tych szczególnych uregulowań. Jednak ze względu na konieczność zachowania zgodności z ogólnym celem niniejszego rozporządzenia ten wyjątek od stosowania prawa właściwego dla dziedziczenia należy interpretować ściśle. Zatem ani normy kolizyjne poddające nieruchomości przepisom prawa innego niż prawo właściwe dla majątku ruchomego ani przepisy przewidujące udział obowiązkowy większy niż przewidziany prawem właściwym dla dziedziczenia na mocy niniejszego rozporządzenia nie mogą być uważane za szczególne uregulowania nakładające ograniczenia dotyczące dziedziczenia niektórych składników majątku lub wpływające na ich dziedziczenie.
- (55) Aby zapewnić jednolite rozpatrywanie sytuacji, gdy nie ma pewności co do kolejności śmierci dwóch lub większej liczby osób, których sprawy spadkowe podlegałyby różnym prawom, w niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć zasadę stanowiącą, że żadna ze zmarłych osób nie powinna mieć prawa do dziedziczenia po drugiej osobie lub po pozostałych osobach.
- (56) W niektórych sytuacjach spadek pozostaje bezdziedziczny. Taka sytuacja jest różnie traktowana przez różne systemy prawne. W niektórych systemach prawnych państwo jako spadkobierca będzie mogło rościć sobie prawa do spadku bezdziedzicznego bez względu na to, gdzie znajdują się składniki majątku. W innych systemach prawnych państwo będzie mogło przejąć jedynie te składniki majątku, które znajdują się na jego terytorium. W niniejszym rozporządzeniu należy zatem zawrzeć zasadę stanowiącą, że stosowanie prawa właściwego dla dziedziczenia nie powinno uniemożliwiać państwu członkowskiemu przejęcia na mocy własnego prawa składników majątku znajdujących się na jego terytorium. Jednakże dla zapewnienia, aby zasada ta nie działała ze szkodą dla wierzycieli spadku, należy dodać zastrzeżenie umożliwiające wierzycielom ubieganie się o zaspokojenie swoich roszczeń ze wszystkich składników majątku spadkowego, bez względu na ich położenie.
- (57) Określone w niniejszym rozporządzeniu normy kolizyjne mogą doprowadzić do zastosowania prawa państwa trzeciego. W takich przypadkach należy wziąć pod uwagę przepisy prawa prywatnego międzynarodowego tego państwa. Jeżeli przepisy te przewidują odesłanie do prawa państwa członkowskiego albo do prawa państwa trzeciego, które do danej sprawy spadkowej zastosowałoby własne prawo, należy takie odesłanie zaakceptować, aby zapewnić spójność na poziomie międzynarodowym. Odesłanie należy jednak wykluczyć w przypadkach, gdy zmarły dokonał wyboru prawa państwa trzeciego.
- (58) Względy interesu publicznego powinny umożliwić sądom i innym właściwym organom rozpatrującym sprawy spadkowe w państwach członkowskich nieuwzględnienie – w wyjątkowych przypadkach – niektórych przepisów obcego prawa, gdy w danym przypadku stosowanie tych przepisów byłoby w sposób oczywisty sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) danego państwa członkowskiego. Jednakże ani sądy, ani inne właściwe organy nie powinny mieć możliwości zastosowania klauzuli porządku publicznego w celu pominięcia prawa innego państwa członkowskiego lub odmowy uznania – lub, w zależności od przypadku, przyjęcia lub wykonania orzeczenia, dokumentu urzędowego lub ugody sądowej z innego państwa członkowskiego, w sytuacji, w której byłoby to sprzeczne z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności z jej art. 21, zakazującym wszelkich form dyskryminacji.
- (59) Z uwagi na ogólny cel niniejszego rozporządzenia, jakim jest wzajemne uznawanie wydanych w państwach członkowskich orzeczeń w przedmiocie dziedziczenia, niezależnie od tego, czy takie orzeczenia wydano w postępowaniu procesowym, czy nieprocesowym, w niniejszym rozporządzeniu powinny znaleźć się przepisy dotyczące uznania, wykonalności i wykonania orzeczeń podobne do przepisów przewidzianych w innych aktach prawnych Unii w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych.
- (60) Aby uwzględnić różne systemy regulujące sprawy związane z dziedziczeniem w państwach członkowskich, niniejsze rozporządzenie powinno gwarantować przyjmowanie i wykonalność we wszystkich państwach członkowskich dokumentów urzędowych dotyczących spraw spadkowych.
- (61) Dokumenty urzędowe powinny wywoływać w innym państwie członkowskim takie same skutki dowodowe jak w państwie członkowskim pochodzenia lub skutki dowodowe najbardziej z nimi porównywalne. Ustalenie skutków dowodowych danego dokumentu urzędowego w innym państwie członkowskim lub najbardziej porównywalnych skutków powinno być dokonane przez odniesienie do charakteru i zakresu skutków dowodowych danego dokumentu urzędowego w państwie członkowskim pochodzenia. Zatem od prawa państwa członkowskiego pochodzenia zależeć będzie, jakie skutki dowodowe dany dokument urzędowy będzie rodzić w innym państwie członkowskim.

- (62) „Autentyczność” dokumentu urzędowego powinna być pojęciem autonomicznym, obejmującym takie kwestie jak prawdziwość tego dokumentu, wymogi formalne dokumentu, uprawnienia organu sporządzającego dokument oraz procedurę, na podstawie której sporządzono ten dokument. Powinna również obejmować elementy faktyczne stwierdzone przez właściwy organ w danym dokumencie urzędowym, takie jak fakt, że wskazane strony stały się przed tym organem we wskazanym dniu i że złożyły wskazane oświadczenia. Strona chcąca zakwestionować autentyczność danego dokumentu urzędowego powinna dokonać tego przed właściwym sądem państwa członkowskiego pochodzenia danego dokumentu urzędowego zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego.
- (63) Pojęcie „czynności prawne lub stosunki prawne stwierdzone w dokumencie urzędowym” należy interpretować jako odnoszące się do treści materialnej dokumentu urzędowego. Czynności prawne stwierdzone w dokumencie urzędowym mogą obejmować np. zawartą między stronami umowę o dział spadku, testament, umowę dotyczącą spadku lub inne oświadczenie woli. Stosunki prawne mogą obejmować np. określenie spadkobierców i innych beneficjentów na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia, ich udziałów oraz istnienia udziału obowiązkowego lub innego elementu ustalonego na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia. Strona chcąca zakwestionować czynności prawne lub stosunki prawne stwierdzone w dokumencie urzędowym powinna dokonać tego przed sądami mającymi jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia, które powinny rozstrzygnąć sprawę zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia.
- (64) Jeżeli kwestia dotycząca czynności prawnych lub stosunków prawnych stwierdzonych w dokumencie urzędowym jest podnoszona jako kwestia spadkowa w postępowaniu przed sądem państwa członkowskiego, sąd ten powinien mieć jurysdykcję do rozpatrzenia tej kwestii.
- (65) Zakwestionowany dokument urzędowy nie powinien rodzić żadnych skutków dowodowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia, dopóki toczy się sprawa dotycząca jego kwestionowania. Jeżeli kwestionowanie dotyczy tylko konkretnej kwestii odnoszącej się do czynności prawnych lub stosunków prawnych stwierdzonych w dokumencie urzędowym, kwestionowany dokument urzędowy nie powinien rodzić skutków dowodowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia w odniesieniu do tej kwestii, dopóki toczy się sprawa dotycząca jego kwestionowania. Dokument urzędowy, który został uznany za nieważny w wyniku zakwestionowania, powinien przestać wywoływać jakiegokolwiek skutki dowodowe.
- (66) Organ, który stosując niniejsze rozporządzenie, otrzymałby dwa sprzeczne dokumenty urzędowe, powinien ocenić, czy i któremu dokumentowi urzędowemu przyznać pierwszeństwo, mając na uwadze okoliczności danej sprawy. Jeżeli z okoliczności tych nie wynika, czy i któremu dokumentowi urzędowemu przyznać pierwszeństwo, kwestia ta powinna zostać ustalona przez sądy mające jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia lub, gdy dana kwestia jest podnoszona jako kwestia spadkowa w toku postępowania, przez sąd, przed którym wszczęto to postępowanie. W przypadku sprzeczności między dokumentem urzędowym i orzeczeniem, należy wziąć pod uwagę podstawy nieuznawania orzeczeń na mocy niniejszego rozporządzenia.
- (67) Szybkie, łatwe i skuteczne załatwienie sprawy spadkowej mającej skutki transgraniczne w Unii wymaga, by spadkobiercy, zapisobiercy, wykonawcy testamentów lub zarządcy spadku mogli łatwo wykazać swój status lub prawa i uprawnienia w innym państwie członkowskim, na przykład w państwie członkowskim, w którym znajduje się majątek spadkowy. Aby im to umożliwić, niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać ustanowienie jednolitego poświadczenia – europejskiego poświadczenia spadkowego (zwanego dalej „poświadczeniem”) – które byłoby wydawane w celu wykorzystania w innym państwie członkowskim. W trosce o poszanowanie zasady pomocniczości poświadczenie nie powinno zastępować wewnętrznych dokumentów, które mogą istnieć do podobnych celów w państwach członkowskich.
- (68) Organ wydający poświadczenie powinien mieć na uwadze wymogi formalne rejestracji nieruchomości w państwie członkowskim, w którym prowadzony jest rejestr. W tym celu niniejsze rozporządzenie powinno ustanowić system wymiany informacji dotyczących takich formalności między państwami członkowskimi.
- (69) Korzystanie z poświadczenia nie powinno być obowiązkowe. Oznacza to, że osoby uprawnione do złożenia wniosku o wydanie poświadczenia nie powinny mieć takiego obowiązku, ale powinny mieć możliwość swobodnego korzystania z innych instrumentów dostępnych na mocy niniejszego rozporządzenia (orzeczeń, dokumentów urzędowych i ugód sądowych). Jednak żaden organ ani osoba, którym przedstawiono poświadczenie wydane w innym państwie członkowskim, nie powinny być uprawnione do żądania przedstawienia orzeczenia, dokumentu urzędowego lub ugody sądowej zamiast poświadczenia.
- (70) Poświadczenie powinno zostać wydane w państwie członkowskim, którego sądy mają jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia. Każde państwo członkowskie powinno ustalić w ustawodawstwie wewnętrznym, które organy mają być właściwe do wydania poświadczenia - czy będą to sądy zgodnie z definicją przyjętą do celów niniejszego rozporządzenia, czy inne organy właściwe w sprawach spadkowych, takie jak na przykład notariusze. Każde państwo członkowskie powinno ponadto określić w ustawodawstwie wewnętrznym, czy organ wydający może angażować w proces wydawania poświadczenia inne organy, na przykład organy właściwe

do przyjmowania oficjalnych oświadczeń zamiast przyrzeczenia. Państwa członkowskie powinny przekazać Komisji stosowne informacje dotyczące ich organów wydających, tak aby informacje te można było udostępnić do wiadomości publicznej.

- (71) Poświadczenie powinno mieć takie same skutki we wszystkich państwach członkowskich. Nie powinno być z samej swej istoty tytułem wykonawczym, lecz powinno mieć skutek dowodowy; należy też domniemywać, że prawidłowo stwierdza ono okoliczności, które ustalono na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla określonych kwestii, takich jak ważność materialna rozrządzenia na wypadek śmierci. Skutek dowodowy poświadczenia nie powinien rozciągać się na kwestie, które nie podlegają przepisom niniejszego rozporządzenia, takie jak ustalenie pochodzenia lub ustalenie, czy dany składnik majątku należał do zmarłego. Każdy dokonujący płatności lub przekazujący majątek spadkowy osobie, którą wskazano w poświadczeniu jako uprawnioną do przyjęcia takiej płatności lub takiego majątku jako spadkobierca lub zapisobierca, powinien uzyskać odpowiednią ochronę, jeżeli działał w dobrej wierze, polegając na prawidłowości informacji poświadczonych w poświadczeniu. Taką samą ochronę należy przyznać każdemu, kto polegając na prawidłowości informacji poświadczonych w poświadczeniu, nabywa lub otrzymuje majątek spadkowy od osoby wskazanej w poświadczeniu jako upoważnionej do dysponowania takim majątkiem. Ochrona powinna być zapewniona w przypadku przedstawienia aktualnie ważnych, poświadczonych odpisów poświadczenia. Skuteczność nabycia majątku przez osobę trzecią nie powinna być określana przez niniejsze rozporządzenie.
- (72) Właściwy organ powinien wydać poświadczenie po otrzymaniu wniosku. Oryginał poświadczenia powinien być przechowywany przez organ wydający, który powinien wydać jeden lub kilka poświadczonych odpisów poświadczenia wnioskodawcy i każdej innej osobie wykazującej uzasadniony interes. Nie powinno to jednak oznaczać, że państwo członkowskie, zgodnie z jego krajowymi przepisami o publicznym dostępie do dokumentów, nie może zezwolić na wydawanie odpisów poświadczenia ogółowi ludności. W niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć możliwość odwołania się od decyzji organu wydającego, w tym decyzji dotyczących odmowy wydania poświadczenia. W przypadku wprowadzenia sprostowań lub zmian do poświadczenia lub w przypadku jego uchylecia organ wydający powinien powiadomić o tym fakcie osoby, którym wydano poświadczony odpis poświadczenia, tak aby uniknąć bezprawnego wykorzystania takich odpisów.
- (73) Ze względu na poszanowanie międzynarodowych zobowiązań państw członkowskich niniejsze rozporządzenie nie powinno naruszać stosowania konwencji międzynarodowych, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub więcej państw członkowskich. W szczególności państwa członkowskie będące umawiającymi się stronami konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych nadal powinny mieć możliwość stosowania postanowień tej konwencji zamiast przepisów niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do ważności formalnej testamentów i testamentów wspólnych. Względem spójność z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia wymaga jednak, by w stosunkach między państwami członkowskimi niniejsze rozporządzenie miało pierwszeństwo przed konwencjami zawartymi wyłącznie pomiędzy dwoma lub większą liczbą państw członkowskich, w zakresie, w jakim konwencje te dotyczą kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.
- (74) Niniejsze rozporządzenie nie powinno wykluczać dalszego stosowania przez państwa członkowskie będące stronami Konwencji z dnia 19 listopada 1934 r. między Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją obejmującej przepisy prawa prywatnego międzynarodowego dotyczące dziedziczenia, testamentów i zarządzania spadkiem, pewnych postanowień tej konwencji, w wersji zmienionej porozumieniem międzyrządowym między państwami stronami konwencji.
- (75) Aby ułatwić stosowanie niniejszego rozporządzenia, należy wprowadzić przepis nakładający na państwa członkowskie obowiązek przekazywania pewnych informacji na temat ich ustawodawstwa i procedur związanych z dziedziczeniem w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych ustanowionej decyzją Rady 2001/470/WE⁽¹⁾. Aby umożliwić terminowe opublikowanie w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* wszystkich informacji istotnych dla praktycznego stosowania niniejszego rozporządzenia, państwa członkowskie powinny również przekazać takie informacje Komisji, zanim niniejsze rozporządzenie zacznie być stosowane.
- (76) Jednocześnie, z myślą o ułatwieniu stosowania niniejszego rozporządzenia i o stworzeniu możliwości korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych, należy przewidzieć standardowe formularze zaświadczeń przedkładanych w związku z wnioskiem o stwierdzenie wykonalności orzeczenia, dokumentu urzędowego lub ugody sądowej, a także formularz wniosku o wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego, jak i formularz samego poświadczenia.
- (77) Przy obliczaniu okresów i terminów przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu powinny mieć zastosowanie przepisy rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r. określającego zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów⁽²⁾.
- (78) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do ustanowienia zaświadczeń i formularzy dotyczących stwierdzenia wykonalności orzeczeń, ugód sądowych i dokumentów urzędowych oraz europejskiego poświadczenia spadkowego, oraz wprowadzania do nich zmian. Uprawnienia te powinno się wykonywać zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiającym przepisy

⁽¹⁾ Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 25.

⁽²⁾ Dz.U. L 124 z 8.6.1971, s. 1.

i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję⁽¹⁾.

(79) Z procedury doradczej należy korzystać do celów przyjmowania aktów wykonawczych ustanawiających, a następnie zmieniających zaświadczenia i formularze przewidziane w niniejszym rozporządzeniu zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

(80) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie swobodny przepływ osób, możliwość uregulowania zawczasu przez obywateli swoich spraw spadkowych w kontekście unijnym oraz ochrona praw spadkobierców i zapisobierców oraz osób bliskich zmarłemu, jak również wierzycieli spadkowych, nie mogą zostać w sposób wystarczający osiągnięte przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary i skutki niniejszego rozporządzenia, możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

(81) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Sądy i inne właściwe organy państw członkowskich muszą stosować niniejsze rozporządzenie z poszanowaniem tych praw i zasad.

(82) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, te państwa członkowskie nie uczestniczą w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie są nim związane ani go nie stosują. Nie uniemożliwia to jednak Zjednoczonemu Królestwu i Irlandii notyfikowania zamiaru zaakceptowania niniejszego rozporządzenia po jego przyjęciu zgodnie z art. 4 tego protokołu.

(83) Zgodnie z art. 1 i 2 nr 22 Protokołu w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dziedziczenia majątku po osobach zmarłych. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do spraw podatkowych, celnych ani administracyjnych.

2. Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są:

a) stan cywilny osób fizycznych oraz stosunki rodzinne i stosunki uznawane, zgodnie z prawem dla nich właściwym, za mające porównywalne skutki;

b) zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób fizycznych, z zastrzeżeniem art. 23 ust. 2 lit. c) oraz art. 26;

c) kwestie dotyczące zaginięcia, nieobecności lub uznania za zmarłą osoby fizycznej;

d) kwestie związane z małżeńskimi ustrojami majątkowymi oraz ustrojami majątkowymi w stosunkach uznawanych, zgodnie z prawem dla nich właściwym, za mające skutki porównywalne do małżeństwa;

e) zobowiązania alimentacyjne inne niż zobowiązania powstające wskutek śmierci;

f) ważność formalna ustnych rozrządzeń na wypadek śmierci;

g) prawa i dobra powstające lub przenoszone inaczej niż w drodze dziedziczenia, na przykład w drodze darowizny, współwłasności z zastrzeżeniem przejścia prawa na pozostającego przy życiu współwłaściciela, funduszy emerytalnych, umów ubezpieczenia oraz umów o podobnym charakterze, z zastrzeżeniem art. 23 ust. 2 lit. i);

h) kwestie z zakresu właściwego dla prawa spółek i innych podmiotów posiadających osobowość prawną lub jej nieposiadających, takie jak postanowienia aktów założycielskich i statutów spółek i innych podmiotów posiadających osobowość prawną lub jej nieposiadających, które określają los udziałów po śmierci członków;

⁽¹⁾ Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13.

- i) rozwiązanie, ustanie i łączenie spółek i innych podmiotów posiadających osobowość prawną lub jej nieposiadających;
 - j) tworzenie i rozwiązywanie trustów oraz zarządzanie nimi;
 - k) charakter praw rzeczowych; oraz
 - l) wszelkie wpisy do rejestru praw do nieruchomości lub rzeczy ruchomych, łącznie z wymogami prawnymi dotyczącymi takich wpisów, oraz skutki wpisu lub braku wpisu takich praw do rejestru.
- f) „państwo członkowskie wykonania” oznacza państwo członkowskie, w którym wystąpiono o stwierdzenie wykonalności lub wykonanie orzeczenia, ugody sądowej lub dokumentu urzędowego;
 - g) „orzeczenie” oznacza każdą decyzję w sprawach dotyczących dziedziczenia wydaną przez sąd państwa członkowskiego, niezależnie od nazwy takiej decyzji, w tym postanowienie w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania wydane przez urzędnika sądowego;
 - h) „ugoda sądowa” oznacza ugodę w sprawach dotyczących dziedziczenia, która została zatwierdzona przez sąd lub zawarta przed sądem w toku postępowania;

Artykuł 2

Właściwość organów w sprawach spadkowych w państwach członkowskich

Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na właściwość organów państw członkowskich w zakresie rozpatrywania spraw spadkowych.

Artykuł 3

Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia:
 - a) „dziedziczenie” oznacza dziedziczenie majątku po osobie zmarłej i obejmuje wszystkie formy przejścia składników majątku, praw i obowiązków na skutek śmierci, czy to na podstawie dobrowolnego rozrządzenia na wypadek śmierci, czy to w drodze dziedziczenia ustawowego;
 - b) „umowa dotycząca spadku” oznacza umowę, w tym umowę wynikającą z testamentów wzajemnych, która odpłatnie lub nieodpłatnie tworzy, zmienia lub pozbawia praw do przyszłego spadku lub przyszłych spadków po co najmniej jednej osobie będącej stroną umowy;
 - c) „testament wspólny” oznacza testament sporządzony w jednym dokumencie przez co najmniej dwie osoby;
 - d) „rozrządzenie na wypadek śmierci” oznacza testament, testament wspólny lub umowę dotyczącą spadku;
 - e) „państwo członkowskie pochodzenia” oznacza państwo członkowskie, w którym wydano orzeczenie, zatwierdzono lub zawarto ugodę sądową, sporządzono dokument urzędowy lub wydano europejskie poświadczenie spadkowe;
 2. Do celów niniejszego rozporządzenia termin „sąd” oznacza każdy organ sądowy i wszystkie inne organy oraz przedstawiciele zawodów prawniczych właściwych w sprawach spadkowych, którzy wykonują funkcje sądowe lub działają na podstawie przekazania uprawnień przez organ sądowy lub działają pod kontrolą organu sądowego, pod warunkiem że takie inne organy i przedstawiciele zawodów prawniczych zapewniają gwarancje bezstronności i prawa wszystkich stron do bycia wysłuchanymi oraz pod warunkiem, że ich orzeczenia na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym działają:
 - a) mogą być przedmiotem zaskarżenia do organu sądowego lub ponownego rozpoznania przez organ sądowy; oraz
 - b) mają moc i skutek podobne do orzeczenia organu sądowego w takiej samej sprawie.
- Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o innych organach oraz przedstawicielach zawodów prawniczych, o których mowa w akapicie pierwszym, zgodnie z art. 79.

ROZDZIAŁ II

JURYSDYKCJA

Artykuł 4

Jurysdykcja ogólna

Sądy państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci, mają jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku.

Artykuł 5

Umowa prorogacyjna

1. W przypadku gdy wybrane przez zmarłego prawo regulujące dziedziczenie po nim zgodnie z art. 22 jest prawem państwa członkowskiego, zainteresowane strony mogą umówić się, że wyłączną jurysdykcję do orzekania w sprawie dotyczącej spadku mają sąd lub sądy tego państwa członkowskiego.

2. Taka umowa prorogacyjna sporządzana jest na piśmie, opatrywana datą i podpisywana przez zainteresowane strony. Każde przekazanie informacji za pomocą środków elektronicznych umożliwiające trwały zapis umowy uznaje się za równoważne ze sporządzeniem na piśmie.

Artykuł 6

Stwierdzenie braku jurysdykcji w przypadku wyboru prawa

W przypadku gdy wybrane przez zmarłego prawo regulujące dziedziczenie po nim zgodnie z art. 22 jest prawem państwa członkowskiego, sąd, do którego wniesiono sprawę na podstawie art. 4 lub 10:

- a) może, na wniosek jednej ze stron postępowania, stwierdzić brak swojej jurysdykcji, jeżeli uzna, że sądy państwa członkowskiego, którego prawo wybrano, mają lepsze możliwości orzekania w danej sprawie spadkowej, biorąc pod uwagę okoliczności praktyczne tej sprawy spadkowej takie jak miejsce zwykłego pobytu stron oraz położenie składników majątku; lub
- b) stwierdza brak swojej jurysdykcji, jeżeli strony postępowania zawarły umowę zgodnie z art. 5 o przyznaniu jurysdykcji sądowi lub sądom państwa członkowskiego, którego prawo wybrano.

Artykuł 7

Jurysdykcja w przypadku wyboru prawa

Sądy państwa członkowskiego, którego prawo wybrał zmarły zgodnie z art. 22, mają jurysdykcję do orzekania w sprawie spadkowej, jeżeli:

- a) sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę, stwierdził brak swojej jurysdykcji w tej samej sprawie zgodnie z art. 6;
- b) strony postępowania zawarły umowę zgodnie z art. 5 o przyznaniu jurysdykcji sądowi lub sądom tego państwa członkowskiego; lub
- c) strony postępowania wyraźnie uznały jurysdykcję sądu, do którego wniesiono sprawę.

Artykuł 8

Zamknięcie postępowania wszczętego z urzędu w przypadku wyboru prawa

Sąd, który wszczął postępowanie spadkowe z urzędu na podstawie art. 4 lub 10, zamyka postępowanie, jeżeli strony postępowania uzgodniły, że rozstrzygną sprawę spadkową polubownie poza sądem w państwie członkowskim, którego prawo zostało wybrane przez zmarłego zgodnie z art. 22.

Artykuł 9

Jurysdykcja oparta na wdaniu się w spór

1. W przypadku gdy w trakcie postępowania przed sądem państwa członkowskiego mającym jurysdykcję na podstawie art. 7 okaże się, że nie wszystkie strony tego postępowania są stronami umowy prorogacyjnej, sąd zachowuje jurysdykcję, jeżeli strony postępowania niebędące stronami umowy wdadzą się w spór, nie kwestionując jurysdykcji sądu.

2. Jeżeli jurysdykcja sądu, o którym mowa w ust. 1, jest kwestionowana przez strony postępowania niebędące stronami umowy, sąd ten stwierdza brak swojej jurysdykcji.

W takim wypadku jurysdykcja do orzekania w danej sprawie spadkowej przysługuje sądom mającym jurysdykcję zgodnie z art. 4 lub 10.

Artykuł 10

Jurysdykcja dodatkowa

1. W przypadku gdy miejsce zwykłego pobytu zmarłego w chwili jego śmierci nie znajduje się w państwie członkowskim, sądy państwa członkowskiego, w którym znajdują się składniki majątku spadkowego, pomimo tego mają jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku, jeżeli:

- a) zmarły miał w chwili śmierci obywatelstwo tego państwa członkowskiego lub w przypadku, gdy nie zachodzi ta okoliczność;

b) zmarły miał wcześniej miejsce zwykłego pobytu w tym państwie członkowskim, pod warunkiem że do chwili wniesienia sprawy do sądu upłynęło nie więcej niż pięć lat od chwili zmiany tego miejsca zwykłego pobytu.

2. W przypadku gdy żaden sąd w państwie członkowskim nie ma jurysdykcji na podstawie ust. 1, sądy państwa członkowskiego, w którym znajdują się składniki majątku spadkowego, pomimo tego mają jurysdykcję do orzekania w sprawach dotyczących tych składników majątku.

Artykuł 11

Forum necessitatis

W przypadku gdy żaden sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji na mocy innych przepisów niniejszego rozporządzenia, sądy państwa członkowskiego mogą, w drodze wyjątku, orzekać w sprawie spadkowej, jeżeli postępowanie nie może być we właściwy sposób wszczęte lub przeprowadzone, lub nie byłoby możliwe w państwie trzecim, z którym sprawa jest ściśle związana.

Sprawa musi mieć dostateczny związek z państwem członkowskim sądu, do którego ją wniesiono.

Artykuł 12

Ograniczenie postępowania

1. W przypadku gdy majątek zmarłego obejmuje składniki majątku znajdujące się w państwie trzecim, sąd, do którego wniesiono sprawę spadkową, może, na wniosek jednej ze stron, zdecydować o nieorzekaniu w odniesieniu do jednego składnika lub większej ich liczby, jeżeli można oczekiwać, że jego orzeczenie odnoszące się do tych składników nie będzie uznane ani, w stosownych przypadkach, nie zostanie stwierdzona jego wykonalność w tym państwie trzecim.

2. Ust. 1 pozostaje bez wpływu na prawo stron do ograniczenia zakresu postępowania na podstawie przepisów państwa członkowskiego sądu, do którego wniesiono sprawę.

Artykuł 13

Przyjęcie lub odrzucenie spadku, zapisu lub udziału obowiązkowego

Oprócz sądu mającego jurysdykcję do orzekania w danej sprawie spadkowej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, sądy w państwie członkowskim zwykłego pobytu każdej osoby, która na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia może złożyć przed sądem oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zapisu lub udziału obowiązkowego lub oświadczenie mające na celu ograniczenie odpowiedzialności danej osoby za długi spadkowe, mają jurysdykcję do przyjęcia takich oświadczeń, w przypadkach gdy na mocy prawa tego państwa członkowskiego takie oświadczenia mogą być złożone przed sądem.

Artykuł 14

Wniesienie sprawy do sądu

Do celów niniejszego rozdziału sprawę uważa się za wniesioną do sądu:

- a) w dniu, w którym został złożony w sądzie dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny, pod warunkiem że wnioskodawca nie zaniedbał następnie podjęcia czynności, do których był zobowiązany, aby dokument został doręczony pozwanemu;
- b) jeżeli dokument ma być doręczony przed złożeniem go w sądzie – w dniu, w którym otrzymał go organ odpowiedzialny za doręczenie, pod warunkiem, że wnioskodawca nie zaniedbał następnie podjęcia czynności, do których był zobowiązany, aby dokument został złożony w sądzie; lub
- c) jeżeli postępowanie zostało wszczęte przez sąd z urzędu – w dniu, w którym sąd podjął decyzję o wszczęciu tego postępowania lub, gdy taka decyzja nie jest wymagana, w dniu zarejestrowania sprawy przez sąd.

Artykuł 15

Badanie jurysdykcji

W przypadku gdy do sądu państwa członkowskiego wniesiono sprawę spadkową, co do której sąd ten nie ma jurysdykcji na mocy niniejszego rozporządzenia, sąd ten stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji.

Artykuł 16

Badanie dopuszczalności postępowania

1. Jeżeli pozwany, który ma miejsce zwykłego pobytu na terytorium państwa innego niż państwo członkowskie, w którym wytoczono powództwo, nie wda się w spór, sąd mający jurysdykcję zawiesza postępowanie do czasu wykazania, że pozwany miał możliwość otrzymania dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie umożliwiającym mu przygotowanie obrony, lub że w tym celu podjęte zostały wszelkie niezbędne czynności.

2. W miejsce ust. 1 niniejszego artykułu stosuje się przepisy art. 19 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów)⁽¹⁾, jeśli dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny musiał zostać przekazany z jednego państwa członkowskiego do innego zgodnie z tym rozporządzeniem.

⁽¹⁾ Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79.

3. Jeżeli rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 nie ma zastosowania, stosuje się art. 15 konwencji haskiej z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych, jeżeli dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny musiał zostać przekazany za granicę zgodnie z tą konwencją.

Artykuł 17

Zawisłość sprawy

1. W przypadku gdy do sądów różnych państw członkowskich wniesiono sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, sąd, do którego wniesiono sprawę później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę.

2. Jeżeli stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę, sąd, do którego wniesiono sprawę później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

Artykuł 18

Sprawy wiążące się ze sobą

1. W przypadku gdy przed sądami różnych państw członkowskich zawisły sprawy wiążące się ze sobą, sąd, do którego wniesiono sprawę później, może zawiesić postępowanie.

2. Jeżeli sprawy takie są zawisłe w pierwszej instancji, sąd, do którego wniesiono sprawę później, może także, na wniosek jednej ze stron, stwierdzić brak swej jurysdykcji, jeżeli sąd, do którego najpierw wniesiono sprawę, ma jurysdykcję w przedmiotowych sprawach, a połączenie spraw jest dopuszczalne zgodnie z jego prawem.

3. Do celów niniejszego artykułu za sprawy wiążące się ze sobą uważa się sprawy, które łączy tak ścisły związek, że wskazane jest ich łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie, aby uniknąć wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń.

Artykuł 19

Środki tymczasowe i środki zabezpieczające

Można wystąpić z wnioskiem do sądów państwa członkowskiego o podjęcie środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, przewidzianych w prawie tego państwa członkowskiego, nawet jeżeli na mocy niniejszego rozporządzenia to sądy innego państwa członkowskiego mają jurysdykcję do rozpoznania istoty sprawy.

ROZDZIAŁ III

PRAWO WŁAŚCIWE

Artykuł 20

Powszechnie stosowanie

Prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie stosuje się niezależnie od tego, czy jest ono prawem państwa członkowskiego.

Artykuł 21

Zasada ogólna

1. Jeżeli przepisy niniejszego rozporządzenia nie stanowią inaczej, prawem właściwym dla ogółu spraw dotyczących spadku jest prawo państwa, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci.

2. W przypadku gdy wyjątkowo, ze wszystkich okoliczności sprawy jasno wynika, że w chwili śmierci zmarły był w sposób oczywisty bliżej związany z państwem innym niż państwo, którego prawo byłoby właściwe na mocy ust. 1, prawem właściwym dla dziedziczenia jest prawo tego innego państwa.

Artykuł 22

Wybór prawa

1. Każdy może dokonać wyboru prawa państwa, którego obywatelstwo posiada w chwili dokonywania wyboru lub w chwili śmierci, jako prawa, któremu podlega ogół spraw dotyczących jego spadku.

Każdy, kto posiada więcej niż jedno obywatelstwo, może wybrać prawo każdego państwa, którego obywatelstwo posiada w chwili dokonywania wyboru lub w chwili śmierci.

2. Wybór prawa musi być dokonany w sposób wyraźny w oświadczeniu w formie rozrządzenia na wypadek śmierci lub musi wynikać z postanowień takiego rozrządzenia.

3. Ważność materialna aktu, którym dokonano wyboru prawa, podlega wybranemu prawu.

4. Każda zmiana lub odwołanie wyboru prawa musi spełniać wymogi co do formy przewidziane dla zmiany lub odwołania rozrządzenia na wypadek śmierci.

Artykuł 23

Zakres stosowania prawa właściwego

1. Prawu ustalonemu zgodnie z art. 21 lub 22 podlega ogół spraw dotyczących spadku.

2. Prawu temu podlegają w szczególności:
- a) przyczyny, czas i miejsce otwarcia spadku;
 - b) określenie beneficjentów, ich udziałów oraz obowiązków, które mógł nałożyć na nich zmarły, oraz ustalenie innych praw spadkowych, w tym praw spadkowych pozostającego przy życiu małżonka lub partnera;
 - c) zdolność do dziedziczenia;
 - d) wydziedziczenie i niegodność dziedziczenia;
 - e) przejście składników majątku, praw i obowiązków wchodzących w skład spadku na spadkobierców oraz, w stosownych przypadkach, na zapisobierców, w tym warunki i skutki przyjęcia lub odrzucenia spadku lub zapisu;
 - f) uprawnienia spadkobierców, wykonawców testamentów i innych zarządców spadku, w szczególności dotyczące sprzedaży składników majątku i zaspokojenia wierzycieli, bez uszczerbku dla uprawnień, o których mowa w art. 29 ust. 2 i 3;
 - g) odpowiedzialność za długi spadkowe;
 - h) rozrządzalna część spadku, udziały obowiązkowe oraz inne ograniczenia w rozrządzaniu na wypadek śmierci, oraz rozszczenia, jakie osoby bliskie zmarłego mogą zgłaszać wobec majątku spadkowego lub spadkobierców;
 - i) obowiązek zwrotu lub zaliczenia darowizn i zapisów przy określaniu udziałów należnych różnym beneficjentom; oraz
 - j) dział spadku.

Artykuł 24

Rozrządzenia na wypadek śmierci inne niż umowy dotyczące spadku

1. Rozrządzenie na wypadek śmierci inne niż umowa dotycząca spadku podlega, w zakresie jego dopuszczalności i ważności materialnej, prawu, które na mocy niniejszego rozporządzenia byłoby prawem właściwym dla dziedziczenia po osobie dokonującej rozrządzenia, gdyby osoba ta zmarła w dniu dokonania rozrządzenia.
2. Niezależnie od ust. 1 dana osoba może wybrać jako prawo, któremu podlega jej rozrządzenie na wypadek śmierci

w zakresie jego dopuszczalności i ważności materialnej, prawo, które osoba ta mogła wybrać zgodnie z art. 22 na warunkach w nim określonych.

3. Ust. 1 stosuje się odpowiednio do zmiany lub odwołania rozrządzenia na wypadek śmierci innego niż umowa dotycząca spadku. W przypadku wyboru prawa zgodnie z ust. 2 zmiana lub odwołanie podlega temu wybranemu prawu.

Artykuł 25

Umowy dotyczące spadku

1. Umowa dotycząca spadku odnosząca się do dziedziczenia po jednej osobie podlega, w odniesieniu do jej dopuszczalności, ważności materialnej oraz jej skutków pomiędzy stronami, w tym warunków jej rozwiązania, prawu, które na mocy niniejszego rozporządzenia byłoby prawem właściwym dla dziedziczenia po tej osobie, gdyby zmarła w dniu zawarcia tej umowy.
2. Umowa dotycząca spadku odnosząca się do dziedziczenia po kilku osobach jest dopuszczalna wyłącznie wtedy, gdy jest dopuszczalna na mocy każdego z praw, którym na mocy niniejszego rozporządzenia podlegałyby dziedziczenie po wszystkich tych osobach, gdyby zmarły w dniu zawarcia tej umowy.

Umowa dotycząca spadku, która jest dopuszczalna na mocy akapitu pierwszego, podlega, w odniesieniu do jej ważności materialnej i jej skutków pomiędzy stronami, w tym warunków jej rozwiązania, temu spośród praw, o których mowa w akapicie pierwszym, z którym ma najściślejszy związek.

3. Niezależnie od ust. 1 i 2 strony mogą wybrać jako prawo, któremu podlega ich umowa dotycząca spadku w odniesieniu do jej dopuszczalności, ważności materialnej oraz jej skutków pomiędzy stronami, w tym warunków jej rozwiązania, prawo, które osoba lub jedna z osób, których spadku umowa dotyczy, mogła wybrać zgodnie z art. 22 na warunkach w nim określonych.

Artykuł 26

Ważność materialna rozrządzeń na wypadek śmierci

1. Do celów art. 24 i 25 następujące elementy odnoszą się do ważności materialnej:
 - a) zdolność osoby dokonującej rozrządzenia na wypadek śmierci do dokonania takiego rozrządzenia;

- b) szczególne przyczyny uniemożliwiające osobie dokonującej rozrządzenia dokonanie go na korzyść pewnych osób lub uniemożliwiające danej osobie otrzymanie majątku spadkowego od osoby dokonującej rozrządzenia;
- c) dopuszczalność przedstawicielstwa do celów dokonania rozrządzenia na wypadek śmierci;
- d) interpretacja rozrządzenia;
- e) oszustwo, przymus, błąd oraz wszelkie inne kwestie związane ze zgodą lub zamiarem osoby dokonującej rozrządzenia.

2. W przypadku gdy dana osoba posiada zdolność do dokonania rozrządzenia na wypadek śmierci na mocy prawa właściwego zgodnie z art. 24 lub 25, późniejsza zmiana prawa właściwego pozostaje bez wpływu na jej zdolność do zmiany lub odwołania tego rozrządzenia.

Artykuł 27

Ważność formalna pisemnych rozrządzeń na wypadek śmierci

1. Rozrządzenie na wypadek śmierci dokonane na piśmie jest ważne pod względem formy, jeżeli jego forma jest zgodna z prawem:

- a) państwa, w którym dokonano rozrządzenia lub zawarto umowę dotyczącą spadku;
- b) państwa, którego obywatelstwo testator lub co najmniej jedna z osób, do spadku po których odnosi się umowa dotycząca spadku, posiadali albo w chwili dokonania rozrządzenia lub zawarcia umowy, albo w chwili śmierci;
- c) państwa, w którym testator lub co najmniej jedna z osób, do spadku po których odnosi się umowa dotycząca spadku, zamieszkiwali albo w chwili dokonania rozrządzenia lub zawarcia umowy, albo w chwili śmierci;
- d) państwa, w którym testator lub co najmniej jedna z osób, do spadku po których odnosi się umowa dotycząca spadku, mieli miejsce zwykłego pobytu albo w chwili dokonania rozrządzenia lub zawarcia umowy, albo w chwili śmierci; lub
- e) w przypadku nieruchomości – państwa, w którym położona jest nieruchomość.

Ustalenie, czy testator lub osoby, do spadku po których odnosi się umowa dotycząca spadku, mieli miejsce zamieszkania w danym państwie członkowskim, podlega prawu tego państwa.

2. Ust. 1 stosuje się także do rozrządzeń na wypadek śmierci zmieniających lub odwołujących wcześniejsze rozrządzenie. Zmiana lub odwołanie są również ważne pod względem formy, jeżeli spełniają one wymagania któregośkolwiek z praw, na podstawie którego, zgodnie z ust. 1, ważne było rozrządzenie na wypadek śmierci, które zostało zmienione lub odwołane.

3. Do celów niniejszego artykułu każdy przepis prawa, który ogranicza dopuszczalne formy rozrządzenia na wypadek śmierci ze względu na wiek, obywatelstwo lub inne uwarunkowania osobiste testatora lub osób, do spadku po których odnosi się umowa dotycząca spadku, jest uważany za dotyczący kwestii związanych z formą. Ta sama zasada ma zastosowanie do kwalifikacji, jakie powinni posiadać świadkowie, wymaganych dla ważności rozrządzenia na wypadek śmierci.

Artykuł 28

Ważność pod względem formy oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku

Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zapisu lub udziału obowiązkowego lub oświadczenie zmierzające do ograniczenia odpowiedzialności osoby składającej to oświadczenie jest ważne pod względem formy, w przypadku gdy odpowiada ono wymogom:

- a) prawa właściwego dla dziedziczenia zgodnie z art. 21 lub 22; lub
- b) prawa państwa, w którym osoba składająca oświadczenie ma miejsce zwykłego pobytu.

Artykuł 29

Szczególne przepisy dotyczące wyznaczenia zarządcy spadku oraz jego uprawnienia w niektórych sytuacjach

1. W przypadku gdy wyznaczenie zarządcy spadku jest obowiązkowe lub obowiązkowe po otrzymaniu wniosku zgodnie z przepisami prawa państwa członkowskiego, którego sądy mają jurysdykcję do orzekania w sprawie spadkowej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, a prawem właściwym dla dziedziczenia jest prawo obce, sądy tego państwa członkowskiego mogą, jeśli sprawa zostanie do nich wniesiona, wyznaczyć jednego zarządcę spadku lub większą ich liczbę na mocy ich własnego prawa, z zastrzeżeniem warunków określonych w niniejszym artykule.

Na zarządcę wyznacza się zgodnie z niniejszym ustępem osobę uprawnioną do wykonania testamentu zmarłego lub zarządzania jego spadkiem na podstawie prawa właściwego dla dziedziczenia. Jeżeli to prawo nie przewiduje możliwości zarządzania spadkiem przez osobę niebędącą beneficjentem, sądy państwa członkowskiego, w którym ma zostać wyznaczony zarządca, mogą wyznaczyć zarządcę będącego osobą trzecią na podstawie ich własnego prawa, jeśli przepisy tego prawa tego wymagają oraz gdy istnieje poważny konflikt interesów między beneficjentami lub między beneficjentami i wierzycielami lub innymi osobami, które poręczyły za długi zmarłego, brak jest zgody między beneficjentami co do zarządzania spadkiem lub gdy zarządzanie spadkiem, ze względu na charakter jego składników, jest złożone.

Zarządca wyznaczony zgodnie z niniejszym ustępem jest jedyną osobą upoważnioną do wykonywania uprawnień, o których mowa w ust. 2 lub 3.

2. Osoba wyznaczona na zarządcę zgodnie z ust. 1 wykonyuje uprawnienia do zarządzania spadkiem, które może wykonywać na podstawie prawa właściwego dla dziedziczenia. Sąd wyznaczający taką osobę może zawrzeć w swojej decyzji konkretne warunki wykonywania takich uprawnień zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia.

W przypadku gdy prawo właściwe dla dziedziczenia nie przewiduje wystarczających uprawnień do zabezpieczenia składników majątku spadkowego lub ochrony praw wierzycieli lub innych osób, które poręczyły za długi zmarłego, sąd wyznaczający zarządcę może zezwolić, aby wykonywał on uzupełniające uprawnienia przewidziane w tym celu w przepisach prawa państwa członkowskiego tego sądu, oraz może zawrzeć w swoim orzeczeniu konkretne warunki wykonywania takich uprawnień zgodnie z prawem tego państwa.

Jednakże przy wykonywaniu takich uzupełniających uprawnień zarządca musi przestrzegać prawa właściwego dla dziedziczenia w odniesieniu do przejścia własności majątku spadkowego, odpowiedzialności za długi spadkowe, praw beneficjentów, w tym w stosownych przypadkach, prawa przyjęcia lub odrzucenia spadku, oraz, w stosownych przypadkach, uprawnień wykonawcy testamentu zmarłego.

3. Niezależnie od ust. 2 sąd wyznaczający jednego zarządcę lub większą ich liczbę zgodnie z ust. 1 może, w drodze wyjątku, w przypadkach gdy prawem właściwym dla dziedziczenia jest prawo państwa trzeciego, postanowić o przyznaniu tym zarządcom wszystkich uprawnień do zarządzania przewidzianych w prawie państwa członkowskiego, w którym zarządcy ci zostali wyznaczeni.

Jednakże przy wykonywaniu takich uprawnień zarządcy muszą przestrzegać w szczególności określenia beneficjentów oraz ich

praw spadkowych, w tym ich prawa do udziału obowiązkowego lub roszczeń wobec spadku lub spadkobierców zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia.

Artykuł 30

Szczególne przepisy nakładające ograniczenia dotyczące dziedziczenia lub wpływające na nie w odniesieniu do niektórych składników majątku

W przypadku gdy prawo państwa, w którym znajdują się niektóre nieruchomości, niektóre przedsiębiorstwa lub inne szczególne kategorie składników majątku, zawiera szczególne przepisy nakładające z przyczyn ekonomicznych, rodzinnych lub społecznych ograniczenia dotyczące dziedziczenia lub wpływające na dziedziczenie w odniesieniu do tych składników majątku, te szczególne przepisy mają zastosowanie do dziedziczenia w takim zakresie, w jakim na mocy prawa tego państwa mają one zastosowanie bez względu na prawo właściwe dla dziedziczenia.

Artykuł 31

Dostosowanie praw rzeczowych

W przypadku gdy dana osoba powołuje się na prawo rzeczowe, przysługujące jej zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia, a to prawo rzeczowe nie jest znane prawu państwa członkowskiego, w którym na nie się powołano, prawo to podlega, o ile zachodzi taka potrzeba i w zakresie, w jakim jest to możliwe, dostosowaniu do najbardziej odpowiadającego mu prawa rzeczowego przewidzianego w prawie tego państwa, z uwzględnieniem celów i interesów, którym służy to konkretne prawo rzeczowe, oraz związanych z nim skutków.

Artykuł 32

Śmierć jednoczesna

W przypadku gdy dwie osoby lub więcej osób, których sprawy spadkowe podlegają różnym prawom, zmarły w okolicznościach niepozwalających na ustalenie kolejności ich śmierci i gdy prawa te regulują taki przypadek w różny sposób lub nie regulują go wcale, żadna ze zmarłych osób nie ma prawa do dziedziczenia po pozostałej lub pozostałych.

Artykuł 33

Spadek bezdziedziczny

Jeżeli na podstawie prawa właściwego dla dziedziczenia na mocy niniejszego rozporządzenia nie ma spadkobiercy ani zapisobiercy co do żadnych składników majątku na podstawie rozrządzenia na wypadek śmierci, ani osoby fizycznej powołanej do spadku na podstawie ustawy, stosowanie prawa tak ustalonego nie wyklucza uprawnienia państwa członkowskiego lub podmiotu wyznaczonego w tym celu przez to państwo członkowskie do przejścia na mocy prawa tego państwa składników majątku spadkowego położonych na jego terytorium, pod warunkiem że wierzyciele są uprawnieni do ubiegania się o zaspokojenie swoich roszczeń ze wszystkich składników majątku spadkowego.

Artykuł 34**Odesłanie**

1. Stosowanie prawa jakiegokolwiek państwa trzeciego wskazanego przez niniejsze rozporządzenie oznacza stosowanie przepisów prawa obowiązującego w tym państwie, w tym jego przepisów prawa prywatnego międzynarodowego, w zakresie, w jakim przepisy te odsyłają do:

- a) prawa danego państwa członkowskiego; lub
- b) prawa innego państwa trzeciego, które stosowałoby swoje własne prawo.

2. Odesłania nie stosuje się w przypadku prawa, o którym mowa w art. 21 ust. 2, art. 22, art. 27, art. 28 lit. b) i art. 30.

Artykuł 35**Porządek publiczny (ordre public)**

Stosowania przepisu prawa jakiegokolwiek państwa wskazanego przez niniejsze rozporządzenie można odmówić jedynie wówczas, gdy takie stosowanie jest w sposób oczywisty niezgodne z porządkiem publicznym (*ordre public*) państwa członkowskiego sądu lub innego właściwego organu zajmującego się sprawą spadkową.

Artykuł 36**Państwa posiadające co najmniej dwa systemy prawne - terytorialne kolizje praw**

1. W przypadku gdy prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie jest prawem państwa, które składa się z kilku jednostek terytorialnych, z których każda posiada własny zbiór przepisów dotyczących dziedziczenia, wewnętrzne przepisy kolizyjne tego państwa określają odpowiednią jednostkę terytorialną, której prawo jest właściwe.

2. W braku takich przepisów kolizyjnych:

- a) każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, jest rozumiane, do celów ustalenia prawa właściwego zgodnie z przepisami odwołującymi się do miejsca zwykłego pobytu zmarłego, jako dotyczące prawa jednostki terytorialnej, w której zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci;
- b) każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, jest rozumiane, do celów ustalenia prawa właściwego zgodnie z przepisami odwołującymi się do obywatelstwa zmarłego, jako dotyczące prawa jednostki terytorialnej, z którą zmarły miał najściślejszy związek;

c) każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, jest rozumiane, do celów ustalenia prawa właściwego zgodnie z innymi przepisami odwołującymi się do innych elementów jako łączników, jako dotyczące prawa jednostki terytorialnej, w której znajduje się dany element.

3. Niezależnie od ust. 2 każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, jest rozumiane, do celów ustalania odnośnego prawa zgodnie z art. 27 i w braku w tym państwie wewnętrznych przepisów kolizyjnych, jako dotyczące prawa jednostki terytorialnej, z którą testator lub osoby, do spadku po których odnosi się umowa dotycząca spadku, mieli najściślejszy związek.

Artykuł 37**Państwa posiadające co najmniej dwa systemy prawne - kolizje praw dotyczących różnych kategorii osób**

W odniesieniu do państwa, które ma co najmniej dwa systemy prawne lub zbiory przepisów mających zastosowanie do różnych kategorii osób w zakresie dziedziczenia, każde odniesienie do prawa tego państwa jest rozumiane jako dotyczące systemu prawnego lub zbioru przepisów określonego przepisami obowiązującymi w tym państwie. W braku takich przepisów zastosowanie ma system prawny lub zbiór przepisów, z którym zmarły miał najściślejszy związek.

Artykuł 38**Niestosowanie niniejszego rozporządzenia do wewnętrznych kolizji praw**

Państwo członkowskie składające się z kilku jednostek terytorialnych mających własne przepisy dotyczące dziedziczenia nie ma obowiązku stosowania niniejszego rozporządzenia do kolizji praw występującej wyłącznie między takimi jednostkami terytorialnymi.

ROZDZIAŁ IV

UZNAWANIE, WYKONALNOŚĆ I WYKONYWANIE ORZECZEŃ

Artykuł 39**Uznawanie**

1. Orzeczenie wydane w państwie członkowskim jest uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.

2. Każda zainteresowana strona, która podnosi kwestię uznania orzeczenia jako główny przedmiot sporu, może w trybie postępowania przewidzianym w art. 45–58 wystąpić z wnioskiem o uznanie tego orzeczenia.

3. Jeżeli wynik postępowania toczącego się przed sądem państwa członkowskiego zależy od rozstrzygnięcia kwestii wypadkowej uznania orzeczenia, to jurysdykcję do rozstrzygnięcia tej kwestii ma ten sąd.

Artykuł 40

Podstawy nieuznania orzeczenia

Orzeczenia nie uznaje się, jeżeli:

- a) uznanie takie jest w sposób oczywisty sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie;
- b) pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, kiedy miał taką możliwość;
- c) orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym w postępowaniu między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie;
- d) orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym wcześniej w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim w postępowaniu o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, o ile orzeczenie wydane wcześniej spełnia warunki konieczne do uznania go w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie.

Artykuł 41

Wyłączenie kontroli merytorycznej

Orzeczenie wydane w państwie członkowskim nie może być w żadnym przypadku przedmiotem kontroli merytorycznej.

Artykuł 42

Zawieszenie postępowania o uznanie

Sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę o uznanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, może zawiesić postępowanie, jeżeli od orzeczenia został wniesiony zwyczajny środek zaskarżenia w państwie członkowskim pochodzenia.

Artykuł 43

Wykonalność

Orzeczenia wydane w państwie członkowskim i wykonalne w tym państwie są wykonalne w innym państwie członkowskim, jeżeli na wniosek jakiegokolwiek zainteresowanej strony stwierdzono ich wykonalność w tym innym państwie członkowskim zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 45–58.

Artykuł 44

Ustalanie miejsca zamieszkania

Aby ustalić, czy do celów procedury przewidzianej w art. 45–58 strona ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim wykonania, sąd, do którego wniesiono sprawę, stosuje wewnętrzne prawo tego państwa członkowskiego.

Artykuł 45

Właściwość miejscowa

1. Wniosek o stwierdzenie wykonalności składa się do sądu lub właściwego organu państwa członkowskiego wykonania, o którym to państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 78.
2. Właściwość miejscową określa się na podstawie miejsca zamieszkania strony, przeciwko której dochodzi się wykonania, lub miejsca wykonania orzeczenia.

Artykuł 46

Procedura

1. Procedura składania wniosku podlega prawu państwa członkowskiego wykonania.
2. Wnioskodawca nie musi posiadać adresu pocztowego ani uprawnionego przedstawiciela w państwie członkowskim wykonania.
3. Do wniosku załącza się następujące dokumenty:
 - a) odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności;
 - b) zaświadczenie wydane przez sąd lub właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia, sporządzone z wykorzystaniem formularza przyjętego zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 81 ust. 2, z zastrzeżeniem art. 47.

Artykuł 47**Nieprzedstawienie zaświadczenia**

1. Jeżeli zaświadczenie, o którym mowa w art. 46 ust. 3 lit. b) nie zostało przedstawione, sąd lub właściwy organ może wyznaczyć termin jego przedstawienia lub przyjąć dokument równorzędny albo też, jeżeli uzna, że dysponuje wystarczającymi informacjami, zwolnić z obowiązku przedstawienia zaświadczenia.
2. Jeżeli sąd lub właściwy organ tego zażąda, przedkłada się tłumaczenie dokumentów. Tłumaczenie jest sporządzane przez osobę uprawnioną do wykonywania tłumaczeń w jednym z państw członkowskich.

Artykuł 48**Stwierdzenie wykonalności**

Wykonalność orzeczenia stwierdza się bez kontroli na podstawie art. 40, bezwzględnie po dopełnieniu formalności przewidzianych w art. 46. Na tym etapie postępowania strona, przeciwko której dochodzi się wykonania, nie jest uprawniona do składania jakichkolwiek oświadczeń w sprawie wniosku.

Artykuł 49**Zawiadomienie o orzeczeniu w przedmiocie wniosku o stwierdzenie wykonalności**

1. O orzeczeniu wydanym po rozpoznaniu wniosku o stwierdzenie wykonalności wnioskodawca zostaje niezwłocznie zawiadomiony zgodnie z procedurą przewidzianą w prawie państwa członkowskiego wykonania.
2. Stronie, przeciwko której dochodzi się wykonania, doręcza się stwierdzenie wykonalności i orzeczenie, o ile nie zostało ono wcześniej doręczone tej stronie.

Artykuł 50**Środek zaskarżenia od orzeczenia w przedmiocie wniosku o stwierdzenie wykonalności**

1. Każda ze stron może wnieść środek zaskarżenia od orzeczenia w przedmiocie wniosku o stwierdzenie wykonalności.
2. Środek zaskarżenia wnosi się do sądu, o którym dane państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 78.
3. Środek zaskarżenia jest rozpoznawany zgodnie z przepisami właściwymi dla postępowania w sprawach spornych.
4. Jeżeli strona, przeciwko której dochodzi się wykonania, nie wdaje się w spór przed sądem odwoławczym

w postępowaniu dotyczącym środka zaskarżenia wniesionego przez wnioskodawcę, art. 16 stosuje się także wtedy, gdy strona, przeciwko której dochodzi się wykonania, nie ma miejsca zamieszkania na terytorium żadnego z państw członkowskich.

5. Środek zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności wnosi się w terminie 30 dni od jego doręczenia. Jeżeli strona, przeciwko której dochodzi się wykonania, zamieszkuje w państwie członkowskim innym niż to, w którym nastąpiło stwierdzenie wykonalności, termin wniesienia środka zaskarżenia wynosi 60 dni i biegnie od dnia doręczenia stwierdzenia wykonalności stronie osobiście lub w jej miejscu zamieszkania. Termin nie podlega przedłużeniu z powodu znacznej odległości.

Artykuł 51**Tryb zaskarżenia orzeczenia wydanego w następstwie wniesienia środka zaskarżenia**

Środek zaskarżenia od orzeczenia wydanego w następstwie wniesienia środka zaskarżenia może zostać wniesiony tylko w trybie postępowania, o którym dane państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 78.

Artykuł 52**Odmowa lub uchylenie stwierdzenia wykonalności**

Sąd rozpoznający środek zaskarżenia na podstawie art. 50 lub 51, może odmówić stwierdzenia wykonalności albo je uchylić tylko z powodu jednej z przyczyn wymienionych w art. 40. Sąd wydaje orzeczenie niezwłocznie.

Artykuł 53**Zawieszenie postępowania**

Sąd rozpoznający środek zaskarżenia na podstawie art. 50 lub 51, zawieszają postępowanie na wniosek strony, przeciwko której dochodzi się wykonania, jeśli wykonalność orzeczenia jest zawieszona w państwie członkowskim pochodzenia z powodu wniesienia środka zaskarżenia.

Artykuł 54**Środki tymczasowe i środki zabezpieczające**

1. Jeżeli orzeczenie podlega uznaniu zgodnie z niniejszym rozdziałem, nie ma przeszkód dla korzystania przez wnioskodawcę zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonania ze środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, bez stwierdzenia wykonalności zgodnie z art. 48.
2. Stwierdzenie wykonalności uprawnia z mocy prawa do stosowania wszelkich środków zabezpieczających.

3. W czasie biegu terminu do wniesienia środka zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności przewidzianego w art. 50 ust. 5 i do chwili rozpoznania wniesionego środka zaskarżenia nie może być zastosowany żaden środek egzekucyjny wobec majątku strony, przeciwko której dochodzi się wykonania, z wyjątkiem środków zabezpieczających.

Artykuł 55

Częściowa wykonalność

1. Jeżeli orzeczenie rozstrzyga o kilku roszczeniach dochodzonych w pozwie i stwierdzenie wykonalności nie może nastąpić co do wszystkich roszczeń, sąd lub właściwy organ stwierdza wykonalność co do jednego lub kilku roszczeń.

2. Wnioskodawca może wnosić o stwierdzenie wykonalności ograniczone do części orzeczenia.

Artykuł 56

Pomoc prawna

Wnioskodawca, któremu w państwie członkowskim pochodzenia przyznano całkowitą lub częściową pomoc prawną lub zwolnienie od kosztów lub wydatków, uprawniony jest w postępowaniu o stwierdzenie wykonalności do najbardziej korzystnego traktowania w zakresie pomocy prawnej lub możliwie najdalej idącego zwolnienia od kosztów lub wydatków, przewidzianego prawem państwa członkowskiego wykonania.

Artykuł 57

Brak zabezpieczenia, gwarancji lub kaucji

Na wnioskodawcę ubiegającego się w jednym państwie członkowskim o uznanie, stwierdzenie wykonalności lub wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim nie można nałożyć obowiązku złożenia żadnego zabezpieczenia, gwarancji ani kaucji, niezależnie od ich nazwy, z tego powodu, że jest on cudzoziemcem lub nie ma miejsca zamieszkania lub pobytu w państwie członkowskim wykonania.

Artykuł 58

Brak opłat i należności

W postępowaniu o stwierdzenie wykonalności w państwie członkowskim wykonania nie można pobierać żadnych opłat ani należności obliczanych od wartości przedmiotu sporu.

ROZDZIAŁ V

DOKUMENTY URZĘDOWE I UGODY SĄDOWE

Artykuł 59

Przyjmowanie dokumentów urzędowych

1. Dokument urzędowy sporządzony w państwie członkowskim wywołuje w innym państwie członkowskim takie same

skutki dowodowe jak w państwie członkowskim pochodzenia lub skutki dowodowe najbardziej z nimi porównywalne, o ile nie jest to w sposób oczywisty sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) danego państwa członkowskiego.

Osoba, która chce wykorzystać dokument urzędowy w innym państwie członkowskim może zwrócić się do organu sporządzającego ten dokument urzędowy w państwie członkowskim pochodzenia o wypełnienie formularza przyjętego zgodnie z procedurą doradcą, o której mowa w art. 81 ust. 2, określającego skutki dowodowe, jakie dany dokument urzędowy rodzi w państwie członkowskim pochodzenia.

2. Wszelkie kwestionowanie autentyczności dokumentu urzędowego odbywa się przed sądami państwa członkowskiego pochodzenia i rozstrzygane jest na podstawie prawa tego państwa. Zakwestionowany dokument urzędowy nie rodzi żadnych skutków dowodowych w innym państwie członkowskim, dopóki sprawa dotycząca kwestionowania jego autentyczności toczy się przed właściwym sądem.

3. Wszelkie kwestionowanie czynności prawnych lub stosunków prawnych stwierdzonych w dokumencie urzędowym odbywa się przed sądami mającymi jurysdykcję na podstawie niniejszego rozporządzenia i jest rozstrzygane na podstawie prawa właściwego zgodnie z rozdziałem III. W kwestionowanym zakresie zakwestionowany dokument urzędowy nie rodzi żadnych skutków dowodowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia, dopóki sprawa dotycząca jego kwestionowania toczy się przed właściwym sądem.

4. Jeżeli wynik postępowania przed sądem państwa członkowskiego zależy od rozstrzygnięcia kwestii wypadkowej dotyczącej czynności prawnych lub stosunków prawnych stwierdzonych w dokumencie urzędowym w sprawie spadkowej, sąd ten ma jurysdykcję do rozpatrzenia tej kwestii.

Artykuł 60

Wykonalność dokumentów urzędowych

1. Na wniosek zainteresowanej strony zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 45–58 stwierdza się wykonalność w innym państwie członkowskim dokumentu urzędowego, który jest wykonalny w państwie członkowskim pochodzenia.

2. Do celów art. 46 ust. 3 lit. b) organ, który sporządził dokument urzędowy, wydaje na wniosek zainteresowanej strony zaświadczenie, wykorzystując formularz przyjęty zgodnie z procedurą doradcą, o której mowa w art. 81 ust. 2.

3. Sąd rozpoznający środek zaskarżenia na podstawie art. 50 lub 51, odmawia stwierdzenia wykonalności albo je uchyla tylko wtedy, gdy wykonanie dokumentu urzędowego jest w sposób oczywisty sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) państwa członkowskiego wykonania.

Artykuł 61

Wykonalność ugód sądowych

1. Na wniosek zainteresowanej strony zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 45–58 stwierdza się wykonalność w innym państwie członkowskim ugód sądowych, które są wykonalne w państwie członkowskim pochodzenia.

2. Do celów art. 46 ust. 3 lit. b) sąd, który zatwierdził ugode lub przed którym została ona zawarta, wydaje na wniosek zainteresowanej strony zaświadczenie, wykorzystując formularz przyjęty zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 81 ust. 2.

3. Sąd rozpoznający środek zaskarżenia na podstawie art. 50 lub 51, odmawia stwierdzenia wykonalności albo je uchyla tylko wtedy, gdy wykonanie ugody sądowej jest w sposób oczywisty sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) państwa członkowskiego wykonania.

ROZDZIAŁ VI

EUROPEJSKIE POŚWIADCZENIE SPADKOWE

Artykuł 62

Ustanowienie europejskiego poświadczenia spadkowego

1. Niniejszym rozporządzeniem ustanawia się europejskie poświadczenie spadkowe (zwane dalej „poświadczeniem”), które jest wydawane w celu wykorzystania w innym państwie członkowskim i które rodzi skutki wymienione w art. 69.

2. Korzystanie z poświadczenia nie jest obowiązkowe.

3. Poświadczenie nie zastępuje dokumentów wewnętrznych wykorzystywanych do podobnych celów w państwach członkowskich. Jednak poświadczenie wydane w celu wykorzystania w innym państwie członkowskim rodzi także skutki wymienione w art. 69 w państwie członkowskim, którego organy wydały to poświadczenie zgodnie z niniejszym rozdziałem.

Artykuł 63

Przeznaczenie poświadczenia

1. Poświadczenie jest przeznaczone do wykorzystywania przez spadkobierców, zapisobierców mających bezpośrednie prawa do spadku oraz wykonawców testamentów lub zarządców spadku, którzy potrzebują wykazać w innym państwie członkowskim swój status lub wykonywać, odpowiednio, swoje prawa jako spadkobiercy lub zapisobiercy, lub swoje uprawnienia jako wykonawcy testamentów lub zarządcy spadku.

2. Poświadczenie można wykorzystywać w szczególności do wykazania jednego lub kilku z poniższych:

- a) statusu lub praw każdego spadkobiercy lub, w zależności od przypadku, każdego zapisobiercy wymienionego w poświadczeniu i ich udziałów w spadku;
- b) przyznania spadkobiercy(-om) lub, w zależności od przypadku, zapisobiercy(-om) wymienionemu(-ym) w poświadczeniu konkretnego składnika majątku lub konkretnych składników majątku stanowiących część spadku;
- c) uprawnień osoby wymienionej w poświadczeniu do wykonania testamentu lub do zarządzania spadkiem.

Artykuł 64

Uprawnienie do wydania poświadczenia

Poświadczenie wydaje się w państwie członkowskim, którego sądy mają jurysdykcję na mocy art. 4, 7, 10 lub 11. Organem wydającym jest:

- a) sąd w rozumieniu definicji zawartej w art. 3 ust. 2; lub
- b) inny organ, który na mocy prawa krajowego jest właściwy do rozpoznawania spraw spadkowych.

Artykuł 65

Wniosek o wydanie poświadczenia

1. Poświadczenie wydaje się na wniosek złożony przez którąkolwiek z osób, o których mowa w art. 63 ust. 1 (zwaną dalej „wnioskodawcą”).

2. Aby złożyć wniosek, wnioskodawca może korzystać z formularza przyjętego zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 81 ust. 2.

3. Wniosek zawiera informacje wymienione poniżej, o ile wnioskodawca posiada te informacje i o ile są one niezbędne, aby organ wydający mógł poświadczyć okoliczności, o których poświadczenie ubiega się wnioskodawca; do wniosku dołącza się wszelkie stosowne dokumenty w oryginale albo ich odpisy, które spełniają warunki niezbędne do ustalenia ich autentyczności, z zastrzeżeniem art. 66 ust. 2:

- a) informacje dotyczące zmarłego: nazwisko (nazwisko rodowe, jeśli dotyczy), imię (imiona), płeć, data i miejsce urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (jeśli dotyczy), adres w chwili śmierci, data i miejsce śmierci;
- b) informacje dotyczące wnioskodawcy: nazwisko (nazwisko rodowe, jeśli dotyczy), imię (imiona), płeć, data i miejsce urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (jeśli dotyczy), adres i stosunki łączące go ze zmarłym, jeśli dotyczy;

- c) informacje dotyczące przedstawiciela wnioskodawcy, jeśli dotyczy: nazwisko (nazwisko rodowe, jeśli dotyczy), imię (imiona), adres i charakter przedstawicielstwa;
- d) informacje o małżonku lub partnerze zmarłego oraz, jeśli dotyczy, byłym(-ch) małżonku(-ach) lub partnerze(-ach): nazwisko (nazwisko rodowe, jeśli dotyczy), imię (imiona), płeć, data i miejsce urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (jeśli dotyczy) oraz adres;
- e) informacje o pozostałych ewentualnych beneficjentach na podstawie rozrządzenia na wypadek śmierci lub z mocy prawa: nazwisko, imię (imiona) lub nazwa organizacji, numer identyfikacyjny (jeśli dotyczy) i adres;
- f) przeznaczenie poświadczenia zgodnie z art. 63;
- g) dane kontaktowe sądu lub innego właściwego organu, który zajmuje się lub zajmował się sprawą spadkową, w stosownych przypadkach;
- h) przesłanki, na których wnioskodawca opiera, w stosownych przypadkach, swoje prawo, jakie rości do majątku spadkowego jako beneficjent lub prawo do wykonania testamentu zmarłego lub zarządzania spadkiem zmarłego;
- i) informacje o tym, czy zmarły dokonał rozrządzenia na wypadek śmierci; jeżeli nie został dołączony oryginał ani kopia rozrządzenia, informacja o miejscu, w którym znajduje się oryginał;
- j) informacje o tym, czy zmarły zawarł małżeńską umowę majątkową lub umowę dotyczącą związku mającego skutki porównywalne do małżeństwa; jeżeli nie został dołączony oryginał ani kopia umowy, informacja o miejscu, w którym znajduje się oryginał;
- k) informacje o tym, czy którykolwiek z beneficjentów złożył oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku;
- l) oświadczenie, w którym stwierdza się, że według najlepszej wiedzy wnioskodawcy nie toczy się spór dotyczący elementów, które mają być poświadczone;
- m) wszelkie inne informacje, które wnioskodawca uważa za przydatne do celów wydania poświadczenia.

Artykuł 66

Rozpatrzenie wniosku

1. Po otrzymaniu wniosku organ wydający dokonuje weryfikacji dostarczonych informacji i oświadczeń oraz dokumentów i innych materiałów dowodowych dostarczonych przez wnioskodawcę. Organ ten dokonuje niezbędnych do tej weryfikacji ustaleń z urzędu w przypadku, gdy przewiduje to lub zezwala na to jego własne prawo lub zwraca się do wnioskodawcy o przekazanie wszelkich dalszych materiałów dowodowych, które może uznać za niezbędne.

2. W przypadku gdy wnioskodawca nie był w stanie przedłożyć odpisów stosownych dokumentów spełniających warunki niezbędne dla ustalenia ich autentyczności, organ wydający może postanowić o zaakceptowaniu innych form dowodów.

3. W przypadku gdy przewiduje to jego własne prawo i z zastrzeżeniem określonych w nim warunków, organ wydający może zażądać, by oświadczenia były składane pod przyrzeczeniem lub w formie oficjalnego oświadczenia zastępującego przyrzeczenie.

4. Organ wydający podejmuje wszelkie niezbędne kroki, by poinformować beneficjentów o wniosku o wydanie poświadczenia. W razie potrzeby, w celu ustalenia okoliczności, które mają być poświadczone, przesłuchuje on każdą zaangażowaną osobę oraz każdego wykonawcę lub zarządcę i zamieszcza ogłoszenia publiczne mające na celu umożliwienie innym ewentualnym beneficjentom zgłoszenie swoich praw.

5. Do celów niniejszego artykułu właściwy organ państwa członkowskiego przekazuje, na wniosek, organowi wydającemu innego państwa członkowskiego informacje zawarte w szczególności w księgach wieczystych, rejestrach stanu cywilnego i w rejestrach, w których zarejestrowano dokumenty i fakty mające znaczenie dla dziedziczenia lub małżeńskiego ustroju majątkowego zmarłego lub ustroju mu odpowiadającego w przypadkach, gdy dany właściwy organ byłby uprawniony, na mocy prawa krajowego, do przekazania takich informacji innemu organowi krajowemu.

Artykuł 67

Wydanie poświadczenia

1. Organ wydający niezwłocznie wydaje poświadczenie zgodnie z procedurą określoną w niniejszym rozdziale wtedy, gdy okoliczności, które mają zostać poświadczone, zostały ustalone na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla danych kwestii. Organ wydający wykorzystuje formularz przyjęty zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 81 ust. 2.

Organ wydający nie wydaje poświadczenia, w szczególności jeżeli:

- a) okoliczności, które mają być poświadczone, są kwestionowane; lub
- b) poświadczenie nie byłoby zgodne z orzeczeniem dotyczącym tych samych okoliczności.

2. Organ wydający podejmuje wszelkie niezbędne kroki, by poinformować beneficjentów o wydaniu poświadczenia.

Artykuł 68

Treść poświadczenia

Poświadczenie zawiera następujące informacje, w zakresie, w jakim są one wymagane ze względu na cel jego wydania:

- a) nazwa i adres organu wydającego;
- b) numer referencyjny sprawy;
- c) okoliczności, na podstawie których organ wydający uznaje się za właściwy do wydania poświadczenia;
- d) data wydania;
- e) informacje dotyczące wnioskodawcy: nazwisko (nazwisko rodowe, jeśli dotyczy), imię (imiona), płeć, data i miejsce urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (jeśli dotyczy), adres i stosunki łączące go ze zmarłym, jeśli dotyczy;
- f) informacje dotyczące zmarłego: nazwisko (nazwisko rodowe, jeśli dotyczy), imię (imiona), płeć, data i miejsce urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (jeśli dotyczy), adres w chwili śmierci, data i miejsce śmierci;
- g) informacje dotyczące beneficjentów: nazwisko (nazwisko rodowe, jeśli dotyczy), imię (imiona) i numer identyfikacyjny (jeśli dotyczy);
- h) informacje dotyczące małżeńskiej umowy majątkowej zawartej przez zmarłego lub, w stosownych przypadkach, umowy zawartej przez zmarłego w ramach stosunku uznanego przez prawo dla niego właściwe za mający skutki porównywalne do małżeństwa, oraz informacje o małżeńskim ustroju majątkowym lub ustroju majątkowym mu równoważnym;
- i) prawo właściwe dla dziedziczenia oraz okoliczności, na podstawie których ustalona została właściwość tego prawa;
- j) informacje o tym, czy chodzi o dziedziczenie testamentowe czy ustawowe, w tym informacje dotyczące okoliczności

powodujących powstanie praw lub uprawnień spadkobierców, zapisobierców, wykonawców testamentów lub zarządców spadku;

- k) w stosownych przypadkach informacje o rodzaju przyjęcia lub odrzuceniu spadku w odniesieniu do każdego z beneficjentów;
- l) udział przypadający każdemu ze spadkobierców oraz, w stosownych przypadkach, wykaz praw lub składników majątku przypadających każdemu ze spadkobierców;
- m) wykaz praw lub składników majątku przypadających każdemu zapisobiercy;
- n) ograniczenia praw spadkobiercy(-ów) oraz, w stosownych przypadkach, zapisobiercy(-ów) na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy rozrządzenia na wypadek śmierci;
- o) uprawnienia wykonawcy testamentu lub zarządcy spadku oraz ograniczenia tych uprawnień na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy rozrządzenia na wypadek śmierci.

Artykuł 69

Skutki poświadczenia

1. Poświadczenie rodzi skutki we wszystkich państwach członkowskich bez wymogu stosowania jakiegokolwiek szczególnej procedury.
2. Domniemywa się, że poświadczenie prawidłowo stwierdza okoliczności, które ustalono na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla danych kwestii. Domniemywa się, że osoba wymieniona w poświadczeniu jako spadkobierca, zapisobierca, wykonawca testamentu lub zarządca spadku posiada status wymieniony w poświadczeniu lub posiada prawa lub uprawnienia określone w poświadczeniu bez żadnych warunków ani ograniczeń odnoszących się do tych praw lub uprawnień innych niż określone w poświadczeniu.
3. Domniemywa się, że każda osoba, która działając na podstawie informacji poświadczonych w poświadczeniu, dokona płatności lub która przekaże przedmioty osobie wskazanej w poświadczeniu jako osoba uprawniona do przyjęcia płatności lub przedmiotów, dokonała czynności prawnej z osobą uprawnioną do przyjęcia płatności lub przedmiotów, chyba że osoba ta wie, że treść poświadczenia jest nieprawidłowa lub nie jest świadoma tej nieprawidłowości z powodu rażącego niedbalstwa.

4. W przypadku gdy osoba wymieniona w poświadczeniu jako osoba uprawniona do dysponowania majątkiem spadkowym dokonuje rozporządzenia na rzecz innej osoby, domniemywa się, że ta inna osoba, jeśli działa na podstawie informacji poświadczonych w poświadczeniu, dokonała czynności prawnej z osobą uprawnioną do dysponowania przedmiotowym majątkiem, chyba że osoba ta wie, że treść poświadczenia jest nieprawidłowa lub nie jest świadoma tej nieprawidłowości z powodu rażącego niedbalstwa.

5. Poświadczenie stanowi ważny dokument na potrzeby dokonania wpisu majątku spadkowego do właściwego rejestru państwa członkowskiego, z zastrzeżeniem art. 1 ust. 2 lit. k) i l).

Artykuł 70

Poświadczony odpisy poświadczenia

1. Organ wydający przechowuje oryginał poświadczenia i wydaje poświadczony odpis lub odpisy wnioskodawcy i każdemu, kto wykaże uzasadniony interes.

2. Do celów art. 71 ust. 3 i art. 73 ust. 2 organ wydający prowadzi wykaz osób, którym zostały wydane poświadczony odpisy zgodnie z ust. 1.

3. Wydane poświadczony odpisy pozostają ważne przez ograniczony okres sześciu miesięcy, który ma być wskazany w poświadczonym odpisie przez opatrzenie go datą ważności. W wyjątkowych, należycie uzasadnionych przypadkach, organ wydający może, w drodze odstępstwa, postanowić, że okres ważności będzie dłuższy. Po upływie tego okresu osoba posiadająca poświadczony odpis musi wystąpić z wnioskiem do organu wydającego o przedłużenie okresu ważności poświadczony odpisu lub o nowy poświadczony odpis, by móc wykorzystać poświadczenie do celów wskazanych w art. 63.

Artykuł 71

Sprostowanie, zmiana lub uchylenie poświadczenia

1. Na wniosek każdej osoby, która wykaże uzasadniony interes, lub z urzędu organ wydający dokonuje sprostowania poświadczenia w przypadku wystąpienia błędu pisarskiego.

2. Na wniosek każdej osoby, która wykaże uzasadniony interes, lub – gdy jest to możliwe na mocy prawa krajowego – z urzędu organ wydający dokonuje zmiany poświadczenia lub je uchyła, w przypadku gdy ustalono, że poświadczenie lub jego poszczególne części są nieprawidłowe.

3. Organ wydający bezzwłocznie informuje wszystkie osoby, którym zgodnie z art. 70 ust. 1 wydano poświadczony odpisy poświadczenia, o każdym sprostowaniu, zmianie lub uchyleniu.

Artykuł 72

Procedury odwoławcze

1. Każda osoba uprawniona do wystąpienia o wydanie poświadczenia może odwołać się od decyzji podjętych przez organ wydający zgodnie z art. 67.

Każda osoba, która wykaże uzasadniony interes może odwołać się od decyzji podjętych przez organ wydający zgodnie z art. 71 i art. 73 ust. 1 lit. a).

Odwołanie wnosi się do organu sądowego w państwie członkowskim organu wydającego zgodnie z prawem tego państwa.

2. Jeżeli w wyniku odwołania, o którym mowa w ust. 1, zostanie ustalone, że wydane poświadczenie jest nieprawidłowe, właściwy organ sądowy dokonuje sprostowania, zmienia lub uchyła poświadczenie albo zapewnia sprostowanie, zmianę lub uchylenie poświadczenia przez organ wydający.

Jeżeli w wyniku odwołania, o którym mowa w ust. 1, zostanie ustalone, że odmowa wydania poświadczenia była nieuzasadniona, właściwy organ sądowy wydaje poświadczenie lub zapewnia, aby organ wydający ponownie zbadał sprawę i podjął nową decyzję.

Artykuł 73

Zawieszenie skutków poświadczenia

1. Skutki poświadczenia mogą być zawieszane przez:

a) organ wydający na wniosek każdej osoby, która wykaże uzasadniony interes, do czasu zmiany lub uchylenia poświadczenia zgodnie z art. 71; lub

b) organ sądowy na wniosek każdej osoby uprawnionej do złożenia odwołania od decyzji podjętej przez organ wydający zgodnie z art. 72, do czasu rozpatrzenia odwołania.

2. Organ wydający lub, w stosownym przypadku, organ sądowy bezzwłocznie informuje wszystkie osoby, którym wydano poświadczony odpisy poświadczenia zgodnie z art. 70 ust. 1, o każdym zawieszeniu skutków poświadczenia.

W okresie zawieszenia skutków poświadczenia nie można wydawać kolejnych poświadczony odpisów poświadczenia.

ROZDZIAŁ VII

Artykuł 76

PRZEPISY OGÓLNE I KOŃCOWE

Związek z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1346/2000

Artykuł 74

Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez wpływu na stosowanie rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego ⁽¹⁾.

Legalizacja i inne podobne formalności

Żadna legalizacja ani inne podobne formalności nie są wymagane w stosunku do dokumentów wydanych w państwie członkowskim zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Artykuł 77

Artykuł 75

Informacje udostępniane do wiadomości publicznej

Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych

Z myślą o udostępnianiu informacji do wiadomości publicznej w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych państwa członkowskie przekazują Komisji krótkie podsumowanie ich krajowego ustawodawstwa i procedur dotyczących dziedziczenia, w tym informacje o rodzaju organów właściwych w sprawach spadkowych i informacje o rodzaju organów właściwych do przyjmowania oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zapisu lub udziału obowiązkowego.

1. Niniejsze rozporządzenie nie stanowi przeszkody dla stosowania konwencji międzynarodowych, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub większa liczba państw członkowskich, a które dotyczą spraw objętych przepisami niniejszego rozporządzenia.

Państwa członkowskie przekazują także arkusze informacyjne zawierające wykaz wszystkich dokumentów lub informacji zazwyczaj wymaganych do celów rejestracji nieruchomości znajdujących się na ich terytorium.

W szczególności państwa członkowskie będące umawiającymi się stronami konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych nadal stosują postanowienia tej konwencji zamiast art. 27 niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do formalnej ważności testamentów i testamentów wspólnych.

Państwa członkowskie stale aktualizują te informacje.

Artykuł 78

Informacje na temat danych kontaktowych i procedur

2. Niezależnie od ust. 1 niniejsze rozporządzenie ma – w stosunkach między państwami członkowskimi – pierwszeństwo przed konwencjami zawartymi wyłącznie pomiędzy dwoma państwami członkowskimi lub większą ich liczbą, w zakresie, w jakim konwencje te dotyczą kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.

1. Do dnia 16 stycznia 2014 r. państwa członkowskie przekazują Komisji:

3. Niniejsze rozporządzenie nie wyklucza stosowania Konwencji z dnia 19 listopada 1934 r. między Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją obejmującej przepisy prawa prywatnego międzynarodowego dotyczące dziedziczenia, testamentów i zarządzania spadkiem, w wersji zmienionej porozumieniem międzyrządowym między tymi państwami z dnia 1 czerwca 2012 r. przez państwa członkowskie będące jej stronami, w zakresie, w jakim konwencja ta przewiduje:

- a) nazwy i dane kontaktowe sądów lub organów właściwych w zakresie rozpatrywania wniosków o stwierdzenie wykonalności orzeczeń zgodnie z art. 45 ust. 1 oraz w zakresie rozpatrywania środków zaskarżenia od orzeczeń wydanych w sprawie takich wniosków zgodnie z art. 50 ust. 2;
- b) informacje o procedurach zaskarżenia orzeczenia wydanego w następstwie wniesienia środka zaskarżenia, o których mowa w art. 51;
- c) odpowiednie informacje o organach właściwych do wydania poświadczenia zgodnie z art. 64; oraz
- d) informacje o procedurach odwoławczych, o których mowa w art. 72.

a) przepisy dotyczące proceduralnych aspektów zarządzania spadkiem określonych w konwencji oraz pomocy w tym zakresie udzielanej przez organy umawiających się państw stron konwencji; oraz

b) uproszczone i szybsze procedury uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach spadkowych.

Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje o wszelkich późniejszych zmianach tych informacji.

⁽¹⁾ Dz.U. L 160 z 30.6.2000, s. 1.

2. Komisja ogłasza informacje przekazane zgodnie z ust. 1 w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, z wyjątkiem adresów i innych danych kontaktowych sądów i organów, o których mowa w ust. 1 lit. a).

3. Komisja udostępnia do wiadomości publicznej w każdej innej stosownej formie wszystkie informacje przekazane jej zgodnie z ust. 1, w szczególności przy wykorzystaniu europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych.

Artykuł 79

Sporządzanie wykazu zawierającego informacje, o których mowa w art. 3 ust. 2, i wszelkie późniejsze zmiany wprowadzane do tego wykazu

1. Na podstawie powiadomień od państw członkowskich Komisja sporządza wykaz innych organów i przedstawicieli zawodów prawniczych, o których mowa w art. 3 ust. 2.

2. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich zmianach informacji zawartych w tym wykazie. Komisja odpowiednio zmienia ten wykaz.

3. Komisja publikuje wykaz i wszelkie zmiany wprowadzone do tego wykazu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

4. Komisja udostępnia wszystkie informacje przekazane jej zgodnie z ust. 1 i 2 do wiadomości publicznej za pomocą wszelkich odpowiednich środków, w szczególności przy wykorzystaniu europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych.

Artykuł 80

Ustanowienie zaświadczeń i formularzy, o których mowa w art. 46, 59, 60, 61, 65 i 67, i wprowadzanie do nich zmian

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające zaświadczenia i formularze, o których mowa w art. 46, 59, 60, 61, 65 i 67, i wprowadzające do nich zmiany. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 81 ust. 2.

Artykuł 81

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu, stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 82

Przegląd

Do dnia 18 sierpnia 2025 r. Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia, w tym ocenę wszelkich problemów praktycznych napotkanych w związku z równoległymi pozasądowymi rozstrzygnięciami spraw spadkowych w różnych państwach członkowskich lub w związku z rozstrzygnięciami pozasądowym w jednym państwie członkowskim dokonywanym równoległe do rozstrzygnięcia przez sąd w innym państwie członkowskim. Do sprawozdania dołącza się w stosownych przypadkach wnioski dotyczące zmian.

Artykuł 83

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dziedziczenia po osobach zmarłych w dniu lub po dniu 17 sierpnia 2015 r.

2. W sytuacji, w której zmarły przed dniem 17 sierpnia 2015 r. dokonał wyboru prawa właściwego dla dziedziczenia, wybór ten jest ważny, o ile spełnia warunki określone w rozdziale III lub o ile jest on ważny na podstawie przepisów prawa prywatnego międzynarodowego, które obowiązywały w chwili dokonania wyboru w państwie, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu lub w którymkolwiek z państw, którego obywatelstwo posiadał.

3. Rozrządzenie na wypadek śmierci dokonane przed dniem 17 sierpnia 2015 r. jest dopuszczalne i ważne materialnie oraz formalnie, o ile spełnia warunki określone w rozdziale III lub jeżeli jest ono dopuszczalne i ważne materialnie oraz formalnie na podstawie przepisów prawa prywatnego międzynarodowego, które obowiązywały w chwili dokonania rozrządzenia w państwie, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu lub w którymkolwiek z państw, którego obywatelstwo posiadał lub w państwie członkowskim organu rozpatrującego sprawę spadkową.

4. Jeżeli rozrządzenie na wypadek śmierci zostało dokonane przed dniem 17 sierpnia 2015 r. zgodnie z prawem, które zmarły mógł wybrać zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, prawo to uważa się za wybrane jako prawo właściwe dla dziedziczenia.

Artykuł 84

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 17 sierpnia 2015 r., z wyjątkiem art. 77 i 78, które stosuje się od dnia 16 stycznia 2014 r., oraz art. 79, 80 i 81, które stosuje się od dnia 5 lipca 2012 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Strasburgu dnia 4 lipca 2012 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
A. D. MAVROYIANNIS
Przewodniczący
